

DELİ BORAN; GAZİLER OVACIĞI'NDAN BİR EREN

DELİ BORAN; A SAINT FROM GAZILER PLAINS

Caner IŞIK¹

Ali ONAR²

Anahtar Kelimeler: Deli Boran, Alevilik, Gaziler Ovacığı, Erenler.

ÖZET

Gaziler ovacığının erenleri boldur. Özellikle Alevi dervişlik geleneğinin etkin olduğu, Türkmen geleneğinin duru bir biçimde yaşatıldığı mekânlardandır. Erenlerin çok olması söz konusu ortamın belirleyici özelliği olmuştur. Alevi dervişlik geleneği Alevilik bilgisinin güncellenerek anlatılmasını sağlamıştır. İşte bu gelenek içinde olan ve 19. yy da yaşayan Deli Boran'da önemli bir halk bilgisi ve erenidir. Bir çok eren gibi Deli Boran da yaşadığı dönemde ve daha sonra hak ettiği ölçüde değerlendirilememiştir. Yaşadığı dönemde Sefil Ali ile gönül dostluğu olan Deli Boran'dan günümüze deyişleri ve hakkında anlatılan olağanüstülüklerle dolu anlatılar kalmıştır. Çalışma aracılığıyla yayımlanmamış şiirleri ile hakkında anlatılan rivayetler kayıt altına alınmıştır.

1 Doç. Dr., Adnan Menderes Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Halkbilimi Ana Bilim Dalı.

2 Türk Dili ve Edebiyatı Mezunlu.

ABSTRACT

There are too many saints in Gaziler plains, which is among the most important places where the traditions of Turkish people are reproduced in a naive way. Such an environment has been characterized by the abundance of saint like figures. The tradition of Alevi-saint order enabled the narrativity on Alevi tradition that has been updated on the basis of new tendencies. In this context, Deli Boran, who lived in the 19th century as a representative of this tradition, seems to have been an important saint and a symbol of local wisdom. Among other saints he could not receive the attention he deserved. His poetry as well as a series of extraordinary narratives about Deli Boran has been inherited. This study made it possible to record his poems as well as different narratives about him, which were never published before.

Keywords: Deli Boran, Alevi Culture, Gaziler Plains, Alevi Saint.

GİRİŞ

Gaziler Ovacığı, geçmişte şehzade şehri Amasya'nın batı ovası olarak kabul edileceğimiz fakat günümüzde fazlaca bilinmeyen ve kullanılmayan bir yer ismidir. Gaziler ovacığı adlandırması, Amasya ile Suluova'nın bir kısmını, Merzifon ve Gümüşhacıköy ovasını içine alan bir adlandırmadır. Ovanın etrafı dağlarla çevrilidir. Bu dağlar üzerinde yer alan Çorum ve Mecitözü'nün bazı köyleri ile (Merzifon Gümüşhacıköy sınırında bulunan), Osmancık'ın doğusundaki birkaç köy de Gaziler Ovacığı içinde kabul edilir.³

Deli Boran'ın da köyünün içinde bulunduğu Çorum ve Mecitözü'nün bu köyleri, gündelik hayatlarında Merzifon'la bağlantılıdır. Bu durum tarihte de böyle olmuştur. Bu köylerin Merzifon ve Gümüşhacıköy köyleriyle olan ilişkileri her zaman daha yoğundur. Bu diyalog yöredeki erenler ve âşıklar için de geçerlidir. Bölgenin kültürel değerleri birbiriyle örtüşür, Çorum Aleviliğinden daha çok Merzifon ve Gümüşhacıköy'deki Aleviliğe daha yakındır. Gaziler Ovacığı

3 Gümüşhacıköy: Kırca, Güvenözü, Kuzalan, Sallar, Konuktepe, Keçiköy, Beden, Balıklı, Karakaya, Çetmi, Korkut, Çavuşköy, Akpınar, Eslemez, İmirler, Köşeler, Güllüce, Güplüce, Balıklı, Sarayönü, Kızıroğlu, Yazıyeri.

Merzifon: Sarıköy, Alishar, Gümüştepe, Alıcık, Yakupköy, Hayrettin, Karamağara, Diphacı, Elmayolu, Karacakaya, Kireymir, Eymir, Hacet, Hacıyakup, Küçükçay, Balgöze, Oymaağaç.

Çorum: Karahisar, Ataköy, Güvenli, Kuşsaray, Kavacık, Palabıyık, Kazıklıkaya, Bütet, Tolamehmet, Ahilyas, Yenice, Sarımbey, Hamdiköy, Tarhan, Çayhatap, Seyfe, Sapa, Narlık, Karadona, Yazır.

içindeki köyler coğrafya, kültür ve inanç birliğine sahiptir.

Gaziler ovacığı tarihsel süreç içinde Alevilik için önemli roller oynamıştır. Özellikle Türkmen Aleviliğinin anlaşılmasında yörenin dikkatle incelenmesi gerekir. Onuncu yüzyıldan sonra başlayan Türkmen göçleri sonucunda yöreye yerleşim artmıştır. Osman Turan'ın çalışmasındaki bir kaydı zikreden Bilge Umar'a göre, "Anadolu'nun Doğu Karadeniz bölgesi, Samsun'dan itibaren sahili takip eden Oğuz Çepni boyu tarafından Türkleştirilmiştir" (Umar, 1998: 239). Oğuz Boylarına ait Anadolu'daki yer adlarını tespit ederek bağlı olduğu sancağı, kazasını ve yerleşen boyun adını Oğuzlar isimli eserinde açıklayan Prof. Dr. Faruk Sümer'e göre ise "Amasya'ya Kayı Boyu, Bayat Boyu, Yazır Boyu, Afşar Boyu, Kızık Boyu, Bey-Dili Boyu, Karkın Boyu, Bayındır Boyu, Peçenek (Becenek) Boyu, Çavuldur (Çavundur) Boyu, Çepni Boyu, Salur Boyu, Eymür (Eymir) Boyu, Ala-Yuntlu Boyu, Yüreğir (Üreğir) Boyu, Yıva Boyu ve Kınık Boyuna mensup Türkmenler Amasya'ya yerleşmiştir." demektedir (Sümer, 1992).

Anadolu'nun Türkleşmesinin somut başlangıcı sayabileceğimiz, Malazgirt Savaşı'ndan sonra Türkleşme hızlanmıştır. Amasya patriği Battal Gazi tarafından öldürülmüş (Menç, 2000: 43) ve Amasya'nın güçlü ruhani düzeni Gazi ve Horasan erenleri sayesinde yıkılmıştır. Bu savaştan dolayı bölge halkından kimilerine göre savaşlarda ölen Battal Gazi askerlerinin bu yörede yatığına inanılır. Bu türbelerin de bu yüzden aynı bölgede toplanılmış olduğu ifade edilir

ve bu olaylardan dolayı da Gaziler Ovacığı denir.⁴

Amasya yoğun bir Türk göçü almış ve Horasan erenlerinin mekân tuttuğu bir yer olmuştur. Kanaatimizce dervişlik geleneğinin Amasya'da etkin olmasının en önemli sebeplerinden biri burada Horasan erenleri ve dervişlerinin etkinlikleridir. Amasya özellikle Babai isyanı öncesi ve sonrasında çok önemli dervişlerin mekânı olmuştur. Örnek vermek gerekirse; Gül Baba ile Veli Baba, Merzifon'dan kalkıp Balkanları irşat etmiş dervişlerdir (Bozkurt, 1997: 24). Bunun yanında Amasya'da Baba İlyas, İğneci Baba, Serçoban, Salih Baba, Kocacık Baba, Merzifon'da Piri Baba, Gül Baba ve Gani Baba, Osmançık'ta Hüsem Dede, Koyun Baba, Kum Baba, Gümüşhacıköy'de Niyaz Baba, İmir Baba, Cüneyt Baba gibi etkili erenler ve dervişler vardır. Eraslan Doğanay, Koyun Baba'nın Merzifon'da bulunan Piri Baba ile musahip olduğunu belirterek geleneğin evlatlar tarafından bir şekilde sürdürülmüş olabileceğini belirtmektedir (Doğanay, 2000:88). Buna örnek verecek olursak Koyun Baba süreğinin Kum Babalı dervişler tarafından, Piri Baba süreğinin ise Merzifonlu dervişler tarafında sürdürüldüğü söylenebilir.

Tarih boyunca söz konusu yöre, Aleviliği özgün bir biçimde günümüze kadar getirmekle kalmamış, yörede yetişen erenler

4 Kadim Onar, Çorum, Karasar Köyü, 1966, İlkokul Mezunu KK5, Sadık Onar, Çorum, Karasar Köyü, 1956-2007, İlkokul Mezunu, KK11, Muharrem Çıracak, Karasar Köyü, 1952, İlkokul Mezunu, (KK10) Bayram Çetin, Karasar Köyü, 1932-2011, İlkokul Mezunu (KK1).

vasıtasıyla geleneğin yayılmasına da hizmet etmiştir. Bu süreç içinde Gaziler Ovacığı yöresi, bazen Kızılbaş hareketleri sonucu kovuşturuların yapıldığı merkez (Öz, 1997: 49-50; Öztoprak,1990:15), bazen Bektaşî tekkeleri kapanınca sığınak olmuş, bazen de Kurtuluş Savaşı'mızın organize edilip, gerek inanç temelinde gerek maddi güç temelinde yüksek düzeyde destek sağlandığı mekân olmuştur.

Gaziler Ovacığı erenlerinin en önemli özelliklerinden biri deyişler ile halkı aydınlatması ve kutsal kabul edilen bilgiyi bu vasıta ile iletmesidir. Bu anlamıyla yörede deyiş yazan eren sayısı oldukça fazladır. Fazla deyiş olduğu için bu deyişlerin sözlü geleneğin içinde birbirine karışmaları da mümkün olmaktadır. Yöre halkı bu deyişleri çoğunlukla sözlü geleneğin vasıtasıyla hafızalarında taşımaktadır. Bu sebeptendir ki bazı dervişlerin bazı mısralarının başka bir dervişte zikredilmesi söz konusu olmaktadır. Gaziler Ovacığı, Alevi geleneği derviş Deli Boran'ın da temel olarak beslendiği ve yetiştiği kaynaktır. Yetiştirdiği geleneği kısa bir biçimde özetleyerek Deli Boran'ın nasıl bir kültür ve inanç ortamından geldiğini belirtmeye çalıştık. Bu noktalara dikkat ederek Deli Boran hakkında şunlar söylenebilir:

DELİ BORAN'IN HAYATI VE DÜŞÜNCE DÜNYASI

Deli Boran hakkında elimizde yazılı bir belge yoktur. Hakkındaki bilgiler sözlü geleneğin içinde aktarıla gelen rivayetlerdir.⁵ Bu

5 Halil Çimen (Borani), Sarımbey Köyü, 1943, İlkokul Mezunu (KK3).

rivayetler birleştirilerek bazı yazılı kaynaklara konu olmuştur (Çimen, 2005). Anlatılanların, sözlü kaynakların bilgilerine dayanarak bir tasnif ve değerlendirme yapılması mümkündür. Bu noktadan hareketle şunlar söylenebilir. Deli Boran, 1838-40 yıllarında Çorum'un Sarımbey köyünde dünyaya gelmiş olarak kabul edilir. Bu tarihlendirme, çağdaşı bazı âşıkların şiirlerinden çıkarılır. Yaşadığı dönem ve hayatı hakkındaki bilgilere ise hem kendi şiirlerinden hem de yaptığımız alan çalışmasındaki görüşmelerden ulaştık. Aynı dönemde yaşamış ve yakın arkadaşı olan Yamadılı Sefil Ahmet, Deli Boran'ı ziyarete geldiği günlerden birinde, Deli Boran'ın Hakk'a yürüdüğünü haber alır ve bir deyiş yazar (Çimen, 2005: 1):

Altmışında ecel meyinden içti
Ehli sadıklara bir figan düştü
Sene bin üç yüz on altıda göçtü
Ağla gözler Deli Boran nicoldu⁶

Doğum ve ölüm tarihleri hakkındaki en güvenilir kaynağımız yukarıdaki dörtlük-

6 Ta ezelden belalıdır başımız / Ağla gözler Deli Boran nicoldu / Anca bir Mevla'ya kaldı işimiz. Ağla gözler Deli Boran nicoldu. Kadir Mevlam sen bilirsin halimi / Felek gamze ile büktü belimi / Elimden aldırırım onca gülümü / Ağla gözler Deli Boran nicoldu. Gezemedim bahçesini bağını / Felek vurdu yıktı gönül evimi / Çok uğraştım çözemedim düğümü / Ağla gözler Deli Boran nicoldu. Gidip geze idim Hindi Yemeni / Kırkındadır müsâhibin zamanı / Şimdi geldi ayrılığın zamanı / Ağla gözler Deli Boran nicoldu. Atmışında ecel meyinden içti / Ehli sadıklara bir figan düştü / Sene bin üç yüz on altıda göçtü / Ağla gözler Deli Boran nicoldu. Sefil Ahmet intizarım Boran'a / Garip baykuş gibi konduk virana / Benden selam olsun dostaya yârâna / Ağla gözler Deli Boran nicoldu.

tür. Hicrî 1316, Miladî 1898'e karşılık gelmektedir. Deli Boran'ın yetmişine varmadan altmışında öldüğü şiirde zikredilmiştir. Bu anlamıyla 1838 yılında doğmuş, 1898 yılında vefat etmiştir. Artı eksi iki yıl sözlü aktarımın bir kusuru olarak kabul edilebilir.

Deli Boran hakkındaki bilgilerimizin ana kaynağı onun evlatlarından olan Halil Çimen ve ailesidir. Çimen ailesi, Deli Boran'ın yaşayan soyunu sürdüren kişilerdir. Halil Çimen kendisi de dedesi gibi deyiş yazan bir âşıktır. Mahlas olarak "Borani" mahlasını kullanır. Halil Çimen'den aldığımız bilgilere göre, Deli Boran, Çimenler sülalesinden yoksul bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelmiştir. Bu sülale Osmanlı'nın zorunlu iskân politikası zamanlarında Maraş veya Binboğalar Bölgesi'nden göç ederek buralara yerleştirildiğini belirtmiştir. Bu iskân sırasında Deli Boran'ın yetişkin olduğunu rivayet edenler olduğu gibi, babasının iskân ettiğini Deli Boran'ın ise Sarımbey köyünde doğduğunu söyleyenler de vardır. Söz konusu iskân kayıtlarına ulaşamamıştır. Tahmini olarak, Yeniçeri Ocağı'nın 1826'dan sonra tavsiyesi gerçekleşmiş ve Alevi gruplar üzerine ciddi yerleştirme çabaları olmuştur. Eğer bu dönem içinde gerçekleşen bir yerleştirme çabası ise asıl göç edenin Deli Boran'ın babası olduğu, Deli Boran'ın Sarımbey köyünde doğduğu iddiası daha gerçekçidir.

Ailesi hakkında kesine yakın bilgiler vardır. Deli Boran'ın Hasan isminde tek oğlu, Gülistan ve Safiye isminde iki kızı vardır. Deli Boran'ın çocukları hakkında anlatı-

lanlar, onun ermişliği ile ilgili rivayetlerdir. Deli Boran, dervişler arasında, “Deli” adını almasıyla da anlaşılacağı üzere, “mezcup” dervişler grubundandır (Işık, 2008: 124). Bu tür dervişlerin olağanüstülük deneyimleri çoktur. Bedduaları tutar, kalplerine bir şeyler ilham olur, kehanetleri vardır aynı zamanda “dengesiz” kişilik özellikleri gösterir, çabuk celallenirler ve lafın nasıl söyleneceğini fazla hesaplamazlar. Bu özellikleri onların deli-veli tipolojisi içinde değerlendirilmesi sonucunu oluşturur. Halkın tabiriyle Deli Boran’ın “kalbi temiz olduğu” için birçok şey içine doğar, malum olur. Anlatılanlara göre bu iki kızını kendi istedikleri kişilere vermemiş ve sonunda iki kızını da babalarını dinlemeyip sevdiklerine kaçmış. Deli Boran, bunlara beddua etmiş ve kızları babasının ahıyla dünyada iyi bir gün yüzü görmemiştir. Büyük kız Gülistan’ın Cafer isminde bir oğlu olur fakat çok geçmeden Gülistan hastalanıp hayatını kaybeder. Safiye ise kendi sülalesinden biriyle kaçıp evlenmiş, onun da iki erkek bir kız olmak üzere üç tane çocuğu olmuştur. Fakat bu çocukların ellerinde ve ayaklarında sürekli olarak dışarı çıkan sarı sıvı yaralar olmuş ve bu çocuklar toplum içinde Deli Boran’ın ahının göstergesi olarak yaşamaya mecbur kalmıştır. Halk bu gibi olaylardan dolayı Deli Boran’a korkuyla karışık bir muhabbet duymuştur.

Deli Boran’a neden “Deli” dendiğinin de farklı rivayetleri vardır. Bunlardan birine göre Boran, gençlik çağına gelip askere gitmiş. Askerliği Tokat’a çıkmış. Askere gidince orada ki çavuşlara talim sırasında

karşı gelmiş ve yapılan yanlışlıkları içeren bir deyiş söylemiş. Komutanın yanına götürülen Boran, orada da yine dediğim dedik diyerek bir deyiş de komutana söylemiş. Burada komutana karşı gelip inat ettiğinden ötürü Boran’a “Deli” lakabı verilmiş. Askerlikte yaşadığı sıkıntının sebebi olarak sürgüne gönderilen Hamdullah Çelebi’ye olan bağlılığı da anlatılmaktadır. Rivayete göre Deli Boran, Hamdullah Çelebi’yi andığı için cezalandırılmış fakat bu cezada 2-3 günde doldurulacak su deposunu sabaha kadar doldurması istenmiş, Deli Boran da kerametle bir saatte doldurmuş. Bu olay üzerine hem deli adı kendinde kalmış hem de cezadan kurtulup rahat bir askerlik yapmıştır (Çimen, 2005: V). Diğer rivayete göre ise köyden dışarı çıkıp kendi kendine gezdiği ve kendi kendisiyle konuşarak deyişler söylediği, bunun için deli diye kabul edildiği söylenir (KK8). Ayrıca ömrünün son demlerinde aklını yitirip köyün içinde entari ile gezdiği ve bu sebeple de denmiş olabileceği söylenir.⁷ Bu rivayetlerin hepsi neredeyse deli-veli şahsiyetlerin hakkında anlatılan ortak rivayetlerdir. Deli Boran gibi şahsiyetlerin yol içinde hem saygın yerleri vardır hem de kısmen de “yelli”⁸ olarak algılanırlar. Çünkü makul sınırlar çerçevesi içinde davranış gerçekleştirmezler, ön-görülebilir davranışları yoktur ve çok içli olup tertemiz bir saflıkları vardır. Yol içinde

7 Hasan Baskın: Çorum-Merkez-Harmanlık köyü, 1941 doğumlu, ilkokul mezunu, (KK4).

8 Yöresel bir kullanımdır. Rasyonel davranış kalıplarına uymayan gelgit akıllı demektir.

yükleri ve kapasiteleri arasındaki dengesizlikten dolayı böyle deli-veli tipi dervişlerin olduğu kabul edilir. Başka bir ifade ile taşıyabileceği yükten fazlasını omuzlamış veya talep etmiş kişi, makul sınırı aşar ve bir ayağı ruhsal alemde bir ayağı maddi alemde yaşayan şamanlara benzer. Söz konusu dervişler hakkında Alevi dervişlik geleneği hakkında yaptığımız çalışma detaylı bilgiler vermektedir (Işık: 2008).

Deli Boran'ın, deli-veli tipindeki birçok derviş gibi yaşadığı dönemde ve ortamda ne yapıp ettikleri, ne de ruhsal imkanları ve kıymeti bilinmiştir. Hatta kendisiyle muhatap olan halkın durumunu anlatmak için "Çorumlu Hayindir" diye bir dörtlük yazmıştır. Çünkü birçok yerde kendisine hakaret edilmiş, şiirini yazdığı defterler elinden alınıp yırtılmış, yakılmış, hor görülmüştür (KK3). Hatta kendi akrabaları bile zaman zaman sahip çıkmamıştır. Bu yüzden Çorum'u çok benimsememiş, daha çok derviş ve erenlerin bol olduğu Gaziler Ovacığı'nda bulunmayı tercih etmiştir. Sitem dolu dörtlüğü şöyledir;

Çorumlu hayindir geçin solundan
Himmet alın Abdal Ata⁹ pirinden
Hatap Boğazı'nın¹⁰ Küre¹¹ belinden
Doğru bir katara gidin turnalar

9 Çorum'a bağlı Ankara yolu üzerinde bir köy, aynı zamanda köy kurucusu erenin adı.

10 Çorum'a bağlı Tarhan Kozlusu köyünün bulunduğu yerin ismi.

11 Çorum'un Alaca ilçesine bağlı bir köy.

Deli Boran da sık sık köyün ve Çorum'un dışına çıkıp dervişan muhabbet (Işık, 2011: 147-159) nerede ise oralara gider oralarda Hak sohbetine katılmış. Deli Boran'ın yılın yarısından fazlasını gezerek geçirdiği anlatılır. Sadece farklı il ve yöreleri değil farklı ülkeleri gezdiği de anlatılır. Bunu eserlerinden gayet net bir şekilde anlıyoruz.

Çıktım üzerine baktım /
Baktım Mümbüç¹² ellerine

Siper eyler evler konar /
Yücesine bellerine

Halise'nin gülü kokar /
Kızlar yanağına sokar

Sacur¹³ derler bir su akar /
Gövel döner göllerine

Şiirde geçen Münbiç ve Sacur kelimelerinden Suriye'ye gittiğini anlaşılmaktadır. Ayrıca Doğu ve Güneydoğu Anadolu'yu da gezmiştir. Fakat asıl piştiği ve kıymetinin anlaşıldığı yer olarak Amasya'nın Gümüşhacıköy ilçesini anlatmıştır. Köylülerine, Gümüşhacıköy'e geldiğinde çok farklı bir Alevilik gördüğünü ve gerçek Aleviliğin burada yaşadığını söylemiştir (KK3). Buradaki eren, derviş ve gerçeklerle karşılaşan, onlarla dostluklar kuran, ilham alan-ilham veren, bilgiler alan Deli Boran, burada piştiğini de ailesine aktarmıştır. Özellikle Yazır

12 Doğrusu Münbiç, Suriye'nin Halep ilinde Fırat nehrinin batısında bulunan bir şehir.

13 Sacur: Suriye'de bir akarsu, Gövel Suriye'de bir yer adı.

köyünden Sefil Ali ile olan muhabbeti ve birbirlerine bağlılıkları halk arasında meşhur bir dostluk örneği olarak kalmıştır.

Sefil Ali ile Deli Boran birbirlerine derin bir muhabbet beslerlermiş. Hatta Sefil Ali'ye Deli Boran, Deli Boran'a da Sefil Ali sorulduğunda ikisinin de verdiği cevap aynı olurmuş: "O bir deniz, bense onun yanında bir çay (küçük akarsu) sayılırım" derlermiş (KK3). Turaplıkta birbiriyle yarışır yolun sırlarını sadece halden anlayanlarla paylaşırlarmış. Birbirlerini çok iyi tanımakla birlikte birbirlerinin manevi makamlarının da farkında olan iki gerçek şahsiyet olarak deriş ve gerçekler arasında sayılırlarmış. Deli Boran'ı hor gören zaten yoldan ve yol terbiyesinden uzak olan insanlarmış.

Sefil Ali ile muhabbetlerinden anladığımız Deli Boran'ın kalıp değiştirme (reenkarnasyon) hakkında şöyle bir kerameti anlatılır. Bir gün bunlara hizmet eden bir kıza Deli Boran, "Zaman gelecek bu kızın memesinden emecem" demiştir. Bu söz üzerine insanlar anlamamış ayıplamış, bir dengesizlik olarak değerlendirip horlamış. Herkes Deli Boran'ı kınamış. Zaman olmuş bu gelinin bir bebeği olmuş fakat bebek annesini emmiyormuş. Halk, ermiş bir şahsiyet olan ve Deli Boran'ında yoldaşı olan Sefil Ali'yi çağırılmış. Sefil Ali bebeğe bakmış ve durumu anlamış; "Emmek istiyordun, em lan deli çocuk" demiş ve çocuk bunun üzerine anasını emmeye başlamış. Sefil Ali bebeğin Deli Boran'ın ruhu olduğunu anlamış ve doğuşuyla gösterdiği işaretle aşikâr etmiş. Deli

Boran, bir yıl önce vefat ettiği için bu şekilde son bir kerametini de göstermiş olmuş.¹⁴ Sefil Ali ile Deli Boran yaşadıkları dönemde birbirlerine takılmadan edemezlermiş, aynı durum bu olayda da yaşanmış. Gerçeklerin kalıp değiştirme konusunda kerametleri olduğuna yörede inanılır ve gerçeklerin bu şekilde şifreli olarak bir sonraki hayata geliş planı hakkında bilgi verdiğine inanılır.

Deli Boran sadece Sefil Ali ile değil zamanında yaşamış eren ve âşıkların birçoğu ile ilişki içinde olmuştur. Çevre köylerden yol erkân bilenlerle ilişkileri sürekli olmuştur. Alaca'nın İmat köyünden Pir Memmet (Mehmet), Uęurludaę'ın Yamadı (Küçük Erikli) köyünden Sefil Ahmet gibi isimlerle beraber muhabbetler edip, cem yaparlarmış.¹⁵

Deli Boran yaşadığı dönemin erenlerinden ve tekkelerinden haberdardır. Himmet alınacak ocakları saydığı deyişinden yöredeki erenlere hakim olduğu anlaşılmaktadır. Kandil Baba, Elvan Çelebi, Kutluk Baba, Hadır Dede, Kum Baba, Koyun Baba, Kızıl Deli, Hüseyin Gazi bu erenlerden bazılarıdır. "Kandil baba çıkmış kendi köşküne /Elvan Çelebi'ye varır müşkile" diye başlayan deyiş bu sayılan erenlerin adlarının geçtiği deyiştir.

14 Hüseyin Zeytönlü: (Aşık Kara Hüseyin). Amasya-Gümüşhacıköy-Kırca köyü, 1936-2012, ilkokul mezunu (KK7).

15 Cuma Zeytönlü: (Derviş Dertli Garip). Amasya-Gümüşhacıköy-Kırca köyü, 1929 doğumlu, ilkokul mezunu (KK2).

Deli Boran vefat ettikten sonra gerek kerametleri gerek şiirleri ile halk arasında tekrar doğmuş ve anlaşılmıştır. Hayatı hakkında net bir şeyler söyleyemememizin sebebi net hiçbir izin bulunamamış olmasındandır.

Deli Boran şiirlerinde hece ölçüsünü başarıyla kullanmıştır. Ölçü olarak genelde 6+5 duraklı 11'li hece ölçüsünü kullanmıştır. Eserlerinde konular acı ve keder üzerinedir. Belki de bunların sebebi yaşadığı zor günler ve ruhsal yükünün ağır olmasıdır. Deli Boran'ın hem yaşadığı dönemde hem de öldükten sonra kıymeti anlaşılmamıştır. Deli Boran deyişleri kaybolmasın diye kendisi kaydetmiştir. Fakat şiirleri çocukları ve torunları tarafından korunamamış, ellerindeki hazinenin kıymetini anlayamamıştır.

Yaşadığı dönemde gönül sırdaşı olan Sefil Ali ile bazı konular üzerinde düşünce alışverişi yaptığını gördüğümüz deyişleri vardır. Bu deyişler birbirini tamamlar nitelikte olup, Erzurum Kars aşıklık geleneğindeki gibi birbirine laf üstünlüğüne gelmek tavrından uzaktır. Daha çok bir meselenin çözümünü sağlamak üzere yapılan kâmilâne sohbe benzer. Bu sohbe birbirlerinin hangi sırlara vakıf olduğunun sorgulanması gündemdedir. Bu sırlar bizler için müphemdir. Ama birbirleri için manevi âlemdeki makamları ve kavrayışları ile alakalıdır. Bu deyişler arife nişan olarak söylenir ve bu tarz ifadeler üzerine uzun muhabbetler yapılır. Söz konusu muhabbet deyişlerinden biri şöyledir;

Benlik ile olma divane aşık
Gemimizi gel deryaya salalım
Delilimiz şahım Haydar-ı Kerrar
Epssem dur¹⁶ sarı öküze binelim

Marifet ilminde çok bir hesap var
Muhabbet babında eyleyelim kâr
Kameti kaç arşın eni ne kadar
Sarı öküze endaze (ölçü) soralım

Bir er vardır dağı taşı devirir
Yel estirir yeri göğü savurur
Bir erkek gelin var oğlan doğurur
Oğlan kimdir ariflere soralım

Neden imiş o suratın yapısı
Besmelesiz açılmıyor kapısı
Her ne dersen bulunuyor hepisi
O şartta ne varsa onu bilelim

Semavat yok iken kim idi dönen
Ustasın bilmeyip kubbeye konan
Bunun manasını vermeli Boran
Okuyup ta buna nail¹⁷ olalım

Gönülden gönüle birbirleri ile bir bağları olduğuna inanılan Sefil Ali ile Deli Boran'ın mana âleminde birbirleri ile sohbetine delil olarak gösterilen bu deyişin cevabı Sefil Ali tarafından şöyle verilmiştir.

16 Epssem dur: Sakin, uslu dur demektir. (yöresel söyleyiş).

17 Muradına eren.

Hangi bülbül öttü kaz ile bağdan
Ne zaman aldılar karayı ağdan¹⁸
Öküzden balıktan dört kat aşağıdan¹⁹
Deryânın dibine dalabildin mi?

Zuhur edelim ilmin babına
Arif olan kendi alır kabına
Öküzün adı ne yelin adı ne
Katlarına varıp durabildin mi?

Gayret et geçmeden muhabbet çağı
Her yerde bellidir sözün gerçeği
Yeryüzünde biten kaç bin çiçeği
Sayıp ezberine alabildin mi?

Mürekkep yok iken nerden ezildi
Elest'ten halas olup düzüldü
Cennet eşiğine ne ayet yazıldı²⁰
Okuyup ta amil olabildin mi?

Sefil Ali bunu böyle dediler
Nereden pay aldı üçler yediler
Ya binbir isimi kime kodular
Bu sırrına vakıf olabildin mi?

Deli Boran arifane muhabbetlerde deyişlerini dile getirmenin yanında tarikatta da erkan yürütürken duvaz-i imam söylemiştir. Hem tarikatin içeriğine uygun deyiş ve duazlar dile getirmiş hem de marifetten hakikata kapı açılan deyişleri ile sır ehline işa-

18 Ağdan: Aktan okumak, nurdan okumak, ilhamla okumak anlamındadır.

19 Aşağıdan: Aşağıdan anlamındadır, hece ölçüsü için böyle kullanılmıştır.

20 Cennetin eşiğine hangi ayet yazıldı, anlamındadır.

retler vermiştir. Tarikatta okuduğu duvaz-i imama örnek vermek gerekirse aşağıdadır;

Muhammed Ali'dir cümlenin başı
Cihanı var eden sana sığındım
Hasan Hüseyin'e çekelim yası
Zeynel'i var eden sana sığındım

İmam Bakır'ın sırrına sırrına erelim
İmam Cafer'i pir gözüyle görelim
Musa'yı Kazım'a yüzler sürelim
Rıza'yı nur eden sana sığındım

Deli Boran İmam Taki'yi sevdim
Ali Naki'nin hayalidir derdim
Hasan Al'Askeri dilimde virdim
Mehdi'yi sır eden sana sığındım

Deli Boran Alevi dervişlik geleneği içinde olan, meczup deli olarak kabul edilen divane derviş tipine çok uymaktadır. Düşünce dünyasındaki derinlik ve bazı celalli davranışları bu yapısıyla uyumludur. Deli Boran hakkında anlatılabilecek bir çok şey varken deyişleri aracılığı ile onu kendisinin anlatmasına olanak vermek daha doğru olacaktır. Bu anlamıyla Deli Boran'ın deyişleri aşağıda aktarılmıştır. Deyişler ikinci satır alfabetik sıralamasına göre sıralanmıştır. Şiirlerin 11 tanesi²¹ hiç biryerde yayınlanmamış şiirler-

21 İlk kez yayınlanacak olan deyişler şunlardır: Altı Kısrağın Kulunlu Taylı Şahan Gezer Sulağında Turnanın, Çekildim Yanına Car Deyi Geldim, Daima Bu Dünya Başa Dar Olmaz, Gökte Doğan Yıldız İle Ay İse, Alevden Mi Dışın Senin, Açmam Seri Şimden Kelli, Kullara Verme Bu Derdi, Hani Nerde Babam Muharrem Nerde, Gülsün Yarenlerim Ürüşan Olsun, Elvan Çelebi'ye Varır Müşkile.

dir. Diğer şiirler ise hem derleme esnasında karşılaştığımız şiirler hem de torunu olan Borani (Halil Çimen) tarafından kendi imkanları ile bastırıldığı kitabından düzeltmeler yaparak aldığımız şiirlerdir. Düzeltmeler diğer derlemelerimizle kıyaslanarak yapılmış

olup, gerçeğin kelimelerinin bozulmaması gerektiğine dikkat ederek titizlikle yapılmıştır. Deyişlerin anlaşılmasını kolaylaştırmak için anlaşılması zor ifade ve kelimelerin açıklanması yapılmıştır.

DELİ BORAN'IN DEYİŞLERİ

1. Acep Şu Dağları Aşamamm'ola²²

Hak yoluna Allah desem yörüsem

Acep şu dağları aşamamm'ola

Boz atlı Hızır'ı yoldaş edinsem

Varıp efendime kavuşmamm'ola

Allah'ım sen beni vahşiden sakın

Uzak yollarımı sen eyle yakın

Er olan şaşırılmaz attığı okun

Varıp Kerbelâ'ya düşememm'ola

Açılmış bahçemde gülleri gonca

Dilleri tatlıdır dilleri ince

Adı güzel imamları görünce

İnip Kerbelâ'ya düşememm'ola

Deli Boran der ki dost sırasında

Arzumanım vardır hak çilesinde

Yaşım altmışla yetmiş arasında

İnip Kerbelâ'ya düşememm'ola

2. Açmam Seni Şimden Kelli²³

İncil, Kur'an, Zebur olsan

Açmam seni şimden kelli²⁴

Âb-ı kevser suyu olsan

İçmem seni şimden kelli

Has bahçenin gülü olsan

Beyaz oğul balı olsan

Lâle mercan inci olsan

Seçmem seni şimden kelli

Eğer bir ulu kuş olsan

Cümle güzele baş olsan

Baha yetmez kumaş olsan

Biçmem seni şimden kelli

Boran der Hakk'ın muradı

Sözün özüme yaradı

Olsan cennetin sıratı

Geçmem seni şimden kelli

22 Nefes, 11 Hecelik, KK7.

23 Nefes, 11 Hecelik, KK6, KK7.

24 Kelli: Sonra, yöresel söyleyiş.

3. Alevden mi Dışın Senin²⁵

Haydi bire deli gönül

Alevden mi dışın senin

Haydi bire deli gönül

Alafırık²⁶ işin senin

Yarden sana sade cefa

Sende bol bol od ver bana

Bozarmış hep yana yana

Kanlı kızıl başın senin

Alay benzin bile solmuş

Boğazına zıkkım dolmuş

Döğе döğе gömgök olmuş

Kara kesmiş döşün senin

Boran her bucakta gezme

Rüzgarlardan hile sezme

Vara yoğа kuşak çözme

Bine varmış yaşın senin

4. Aliyy'el-Murtaza Hocamız Bizim²⁷

Eliften ders verip be'den okutan

Aliyy'el-Murtaza hocamız bizim

Fetahna suresi hakkında beyan

Fahri kainattır hecemiz bizim

Kadim ikrar verdik bir sadık pire

Ehl-i Beyt yolunda kıyalım sere

Kerbela'dan şehit düşen servere

Çok göz yaşı döktü nicemiz bizim

Deli Boran kadim pire ahd u aman

Her ne iş tutarsam Hünkara ayan

Zuhura gelince Mehdi-yi zaman

Gündüz bayram kadir gecemez bizim

25 Nasihatname, 11 Hecelik, KK8, KK11.

26 Alavere dalavere işin şenin, yöresel söyleyiş.

27 Nefes, 11 Hecelik, KK3.

5. Allah Cömert Ali Cömert Her Şey Var²⁸

Cömert er cömerdin gördüm çok şükür
Allah cömert Ali cömert her şey var
Bülbül gülistanda²⁹ bu nutku³⁰ okur
Allah cömert Ali cömert her şey var

Halil İsmail'e eyledi nazar
Arafat'a çıktı koç geldi hazır
Ali padişahdır sevenler vezir
Allah cömert Ali cömert her şey var

Pir rehberdir ikrarında durana
Emek çekip dergahına varana
Bu saatte rastlan³¹ Deli Boran'a
Allah cömert Ali cömert her şey var

28 Nefes, 11 Hecelik, KK3.

29 Gül bahçesi.

30 Nutuk veya hitabet, dinleyicilere belli bir fikri, bir duyguyu aşlamak için söylenen uzunca sözlere denir.

31 Rastlarsın, denk gelirsın.

6. Altı Kısrağın Var Kulunlu Taylı³²

Sen Rışvan³³ veziri Urumlu Şamlı
Altı kısrağın var kulunlu taylı³⁴
Seksen küheylanın onlardan ayrı
Benim gibi elli seyis az düşer

Sen Rışvan oğlusun zat-ı yektasın³⁵
Karun³⁶ eder aşığı verdiği vergin
Arap at altında elinde kargın
Çingirdaklı kollarına baz düşer

Sen Rışvan oğlusun Urum'dan Şam'a
Gezdin dört köşeyi sana az düşer
Ben Antep çalgısı beş kara düzen
Konağına en alışkın saz düşer

Atlar çekiliyor şol koca handan
Kılıcın kabzası boyanır kandan
Efendim Küpeli³⁷ dilerim senden
Aşığına böyle cömert söz düşer

Seyreyle efendim ördeğe kaza
Şahinim konarsın turnaya kaza
Kaşı kara esir oldu Sivas'a
Bugün bahar ayı yarın güz düşer

Boran'ım söylüyor neyleyim naçar³⁸
Kalmaz bu kara gün tez gelir geçer
Aşıklar sazını eliyle açar
Aşığına böyle cömert söz düşer

32 Methiye, 11 Hecelik, KK3, KK4.

33 Aslen Maraş-Antep dolaylarında olan ve Reşo olarak da anılan Rışvan Aşireti.

34 Kısrak tay ve bakıcısı ile.

35 Eşsiz kişi.

36 Kur'an'da kendisinden çok zengin olarak söz edilen ve bütün mal varlığı bir anda yok olan kişi.

37 Küpeli'yi.

38 Çaresi olmayan, çaresiz.

7. Ara Yerde Engellerim Var Deyi³⁹

Kaşı karam haber salmış gel deyi
Ara yerde engellerim var deyi
Tomurcuk güllerin verdi em deyi
Emdiğim aklıma düştü efendim

Kaşı karam haber salmış gelmesin
Ara yerde engellerim duymasın
Elim ile ak göğüsün düğmesin
Çözdüğüm aklıma düştü efendim

Yiğitleri var da her il obalı
Güzelleri var da altınca beli
Obamızdan evi büyük obalı
Ah ettim aklıma düştü efendim

Hezini⁴⁰ de Deli Boran hezini
Nasıl verem küpelinin methini
Ak bilekli samur kürklü hatunu
Sevdiğim aklıma düştü efendim

8. Arayım Derdimin Çarelerini⁴¹

Deşt-i Kerbelâ'dan⁴² ihsan⁴³ olursa
Arayım derdimin çarelerini
Yine çevirildim sana yar deyi
Silmedin anlımın karalarını

Muhabbet deminde çağlar gezerdim
Ben niçin güleyim ağlar gezerdim
Derman deyi adil beyler gezerdim
Tiğ⁴⁴ deldi sinemin yarelerini

Gönül odur ilm-i hâlin⁴⁵ bilmektir
Asıl mertlik bu meydanda ölmektir
Gönül dergahında carı çalmaktır⁴⁶
Arifler fark eder buralarını

Aşk dolusun içtim ama az geldi
Dosttan bize şive ile naz geldi
Kumaş diye beklediğim bez geldi
Hele bir fark eyle oralarını

39 Güzelleme, 11 Hecelik, KK2, KK3, KK7.

40 Hezini: Yöresel söyleyiş hüznü, üzgün.

41 Medetname-Nasihatname, 11 Hecelik, KK3, KK7.

42 Kerbelâ Çölü.

43 Bağışlama, bağış, iyilik etme.

44 Kılıç.

45 Bir hâlin veya durumun ilmî açıklanması.

46 Nâ'ra atmak, haykırmak, ilân etmek.

9. Baktım Mümbüç İllerine⁴⁷

Çıktım üzerine baktım

Baktım mümbüç illerine

Siper eyler evler konar

Yücesine bellerine

Halise'nin gülü kokar

Kızlar yanağına sokar

Sacur derler bir su akar

Güvel döner göllerine

Mümbüç derler bir şarımış

Ağalı beyli yerimiş

Doru küheylanı varımış

Kurşun deymiş kollarına

Yağız atların sekişi

Benli dilberin nakışı

Fırat'ın coşkun akışı

Benzer bahar sellerine

Kola vururlar burmayı

Göze çekerler sürmeyi

Şahin neylesin turnayı

Heves düşmüş tellerine

Bunu diyen Deli Boran

Sevdiğine meyil veren

Top top olmuş akça ceylan

Gider garbi yellerine

47 Güzelleme, KK3, KK8, KK11.

10. Beli Dedim Dost Yoluna Serim

Var⁴⁸

Ta ezelden nur u envar içinde

Beli dedim dost yoluna serim var

Lâ nazirsin gizli burhan içinde

Nur u envar demanında elim var

Akıl başta olur yaşta değildir

Hakk'ı gören görür düşte değildir

El tuttu demanım boşta değildir

Ol Hasan Dede'ye ikrarımız var

O miraçta okumadan hacı olan

Velisi nebisi hep muhtaç olan

Fahr-i kainata sırrı taç olan

Şah-ı merdan gibi yezdanımız var

Deli Boran özün Hak'tan ayrılma

Tuttuğun demanı elden koyverme

Efsane kelamı kalbine koyma

Dilde zikredecek sultanımız var

48 Nefes, 11 Hecelik, KK3.

11. Ben Senin Cevrini Çekemem Gönül⁴⁹

Dediğin eder bildiğin gidersin
Ben senin cevriini çekemem gönül
Beni dostum ile düşman edersin
Ben senin cevriini çekemem gönül

Kara bulut olup yere ağarsın⁵⁰
Sulu sepken olup yere yağarsın
Nerde güzel görsen boynun eğersin
Ben senin cevriini çekemem gönül

Kolu balabanlı baz ister benden
Telleri alışkın saz ister benden
Taze kız gelin civan ister benden
Ben senin cevriini çekemem gönül

Heves ettin okuyup da yazmaya
Ol nedir ki kocayıp da azmaya
Küheylan at ister binip gezmeye
Ben senin cevriini çekemem gönül

Gel Deli Boran'a kolayın göster
Sırtımda kalmadı el kadar astar
Dört yüz sağmalınan beş yüz koz ister
Ben senin cevriini çekemem gönül

12. Bir Daha Uymayım Sözüne Gönül⁵¹

Niçin beni Haktan cüda⁵² düşürdün
Bir daha uymayım sözüne gönül
Yetmiş iki yol gösterdin şaşırдың
Bir daha uymayım izine gönül

Şahitle gönderdin uruma name
Namerdin lokması bal ise yeme
Sonra bozuşurum duymadım deme
Getirme benliği özüne gönül

Dünya benim diye çaldın çağırдың
Ustaz yanında dil olmaz şakırдың
Çektim dizginini durmaz seğirttin⁵³
Göstermem dünyayı gözüne gönül

Bir gönül uğrusun öldüremedim
Çok ikram eyledim bildiremedim
Sıtk-ı sadakatle⁵⁴ güldüremedim
Bir daha uymayım sözüne gönül

Deli Boran sana beli pes demem
Harap ettin şu dünyamı has demem
Bundan sonra kazancını istemem
Sana beli cevap yüzüne gönül

49 Güzelleme, 11 Hecelik, KK3, Hüseyin KILIÇ: Amasya-Merzifon-Balgöze (Ömert/Emert) köyü, 1944 doğumlu, ilkokul mezunu (KK6).

50 Yaklaşırsın, eğilirsin.

51 Nasihatname, 11 Hecelik, KK3, KK2, KK7.

52 Ayrılış, ayrı.

53 Koşmak.

54 Sadakat ve dürüstlük.

13. Bize Kuvvet Verdi Mevlam

Yaradan⁵⁵

Osman Paşa der ki vardık beriden
Bize kuvvet verdi Mevlam yaradan
Gözledim bir imdat gelmez geriden
Tükendi cephanem gittim yesire⁵⁶

Bir tabutla çevirdiler tuttular
Hesapsız neferi çarçur⁵⁷ ettiler
Beş taburu bir vapura attılar
Yedi sancak içe gittim yesire

Uyurdum rüyamda girdi düşüme
On iki çoban geldi durdu başma⁵⁸
Seksen bin evladı verdim boşuna
Kalkamadım geri gittim yesire

Kible tarafından bir top atıldı
Her bir nefer bin altına satıldı
Pilevne'de⁵⁹ büyük kavga tutuldu
Ahdettim feleğe gittim yesire

Edirne kapusu hem Gelibolu
Tuna boyundadır Moskof'un yolu
Boşuna gitti elden bu Rum eli
Bozuldu ittifak gittim yesire

Deli Boran bunu böyle söyledi
İndi aşkın deryasını boyladı
Moskof yesirini Mehmet neyledi
Çok iltifat eder Moskof yesire

55 Yiğitleme, 11 Hecelik, KK3, Hasan Özabdal: (Halazlı Aşık Hasan, Kemanici Aşık Hasan). Amasya-Gümüşhacıköy-Doluca köyü, 1935 doğumlu, ilkokul mezunu (KK5).

56 Yolunda ölmek, kul kurban olmak. Kolay.

57 Harcamak.

58 Başma.

59 Bulgaristan'ın en kalabalık yedinci şehridir. Ülkenin kuzeyindeki Plevne ilinin idari merkezidir. 93 Harbi sırasında Gazi Osman Paşa tarafından Plevne Savunması'nın yapıldığı kenttir.

14. Bizi Kurtarmalı İmam Hüseyin⁶⁰

İnsanın başına gelmez hal olmaz
Bizi kurtarmalı İmam Hüseyin
Bu günahlar bizim kimseler almaz
Bizi kurtarmalı İmam Hüseyin

El aman dergahtan ayırma bizi
Kimseler çiğnemez yerdeki yüzü
Daim bung⁶¹ günlerde ararız sizi
Bizi kurtarmalı İmam Hüseyin

Bir söz ile ileriye atıldık
İkrar verdik gerçeklere katıldık
Bir zalimin tuzağına tutulduk
Bizi kurtarmalı İmam Hüseyin

Eydir Deli Boran cümlelerin başı
Mahrum kalmaz sizi çağırın kişi
On iki imamın ser çeşme başı
Bizi kurtarmalı İmam Hüseyin

60 Medetname, 11 Hecelik, KK3, KK5, KK7.

61 Sıkıntılı, zor.

15. Bu Yolun Atası Ali Dediler⁶²

Hu deyince yakın eder ırağı

Bu yolun atası Ali dediler

Süreğimiz imam Cafer süreği

Gerçek erenlere beli⁶³ dediler

Hak Muhammed Ali cümlelerin başı

Mahrum kalmaz ona çağırın kişi

Ağlattığın güldürmezse bir kişi

Hak onu defterden siler dediler

Muhammed Ali'nin yolların açan

Nuş edip⁶⁴ badeyi elinden içen

Sin-i saf⁶⁵ olmadan meydana geçen

Arafatta yüzü kara dediler

Mürşidinin cemaline bakmayan

Rehberinin eşliğini öpmeyen

Şu alemde yıktığını yapmayan

Canı cehennemde yanar dediler

Evliyalar Hak evini haklasın

Mü'min olan kalp evini paklasın

Efendiler menâkıbı⁶⁶ yoklasın

Bu yol menakıba bağlı dediler

Deli Boran derman Kızıl Deli'den

Hasan dedem Hacı Bektaş Veli'den

Senedim var şah-ı merdan Ali'den

Anca müsahibin⁶⁷ arar dediler

16. Bülbül Ağlar Bağban Ağlar Gül Ağlar⁶⁸

Seher vakti bir cümbüşe uğradım

Bülbül ağlar bağban ağlar gül ağlar

Dertli sinem⁶⁹ aşk oduna⁷⁰ dağladım

Yolcu ağlar kervan ağlar yol ağlar

Muhammed Ali'den bir dolu içtim

Canımdan varımdan serimden geçtim

Adil beylerinen kondum da göçtüm

Âb-ı revân didelerim⁷¹ kan ağlar

62 Nefes, 11 Hecelik, KK2, KK3, KK7.

63 Beli, Bali, Baal-Eli Ali, Oli, Ulu, Veli ; Bu kelimelerin etimolojik kökündeki sessiz harf "L"dir. Kelimenin basındaki sesli ve sessiz olan ilk harf önemsizdir. Alevilerin ikrar verdikleri, Alevi ozanlarının her eserine nakıs gibi yerleştirilen Beli'den B,E,İ, düşünce geriye "L" harfi kalır." Beli, Bali, Baali-Eli, Ali, Oli, Ulu, Veli isimleri şifrelenmiş kod isimlerdir. Asıl gizlenmiş olan Tanrı EL'dir. Hoca Bektaş-ı Veli'den sonraki Postnişinlerin unvanları ve isimleri Bali'dir. Balim (Balım) Sultan gibi, Ede-Bali gibi.

64 İçmek.

65 Sine-i saf: Saf sine, arı gönül, temiz yürek.

66 DİN büyüklerinin veya tarihe geçmiş ünlü kimse-lerin yaşamları ve olağanüstü davranışlarıyla ilgili hikâye.

67 Müsahibini.

68 Güzelleme, 11 Hecelik, KK3, KK5, KK6, Mehmet Al: (Zobu'nun Memmet) Çorum-Merkez-Karasar köyü, 1956 doğumlu, ilkokul mezunu (KK9).

69 Göğsüm.

70 Od: Ateş.

71 Göz.

Yetiş ey efendim sen bizi güldür
Gam askeri bastı saki⁷² mey doldur
Elinde Zülfikar altında düldül
Cevlan eder şah merdan Ali ağlar

Hükmedersin hem zahire⁷³ batına⁷⁴
Cümle mahluk⁷⁵ ah u zardır⁷⁶ zatına
Düldül⁷⁷ Ali şah Zülfikar Fatıma
Arş⁷⁸ yüzünde ela gözlü yar ağlar

Deli Boran hem atası anası
Ölenece⁷⁹ Hak yoluna yanası
Cümle evliyanın şahı binası
Çarh elinden Hacı Bektaş Vel'ağlar⁸⁰

72 İçki sunan kimse.

73 Arapça, görülen, var olan, görmezden gelinemeyen anlamında sözcük.

74 Arapça, gizli, cisim olarak görülmeyen, duyularla algılanamayan, varlığı gizli olan, ancak varlığı da kesin olarak bilinen anlamında sözcük.

75 Yaratılmış olan.

76 İnleyip sızlama, yanıp yakınma anlamlarına gelmektedir.

77 Hz. Ali'nin katıdır. Kır veya beyaz renkte olan ve genellikle dişi olduğu söylenen Düldül, Muhammed tarafından Ali'ye hediye edilmiştir.

78 Gök.

79 Ölene dek.

80 Hacı Bektaş Veli ağlar.

17. Bülbül Güle Gül Bülbüle Yar Değil⁸¹

Bu gün seyranımda ben neler gördüm
Bülbül güle gül bülbüle yar değil
Söylerim sözümden alan yok ise
Kalk gidelim eğlenecek yer değil

Lokmayı seçerler etinen kandan
Ben seni severim ciğerden candan
Sana buyruğum var incinme benden
Sen beni sevmezsen söyle gam değil

Yiğit alır güzellerin başını⁸²
Çeken bilir ayrılığın gücünü
Koyuvermiş muhabbetin ucunu
Toplu yarım devşirecek yer değil

Tor düğme takınmış göğsüne kısa
Onun üstüne mor sümbüllü bağsa
Güzel muhabbete meyilin yoksa
Benim işim minnet ile zor değil

Deli Boran kalk gezelim yurtları

Dinleşelim başa gelen dertleri

Sevmez idim senin gibi sertleri

Neyleyeyim akıl başa yar değil

81 Güzelleme, 11 Hecelik, KK8, KK9, KK11.

82 Vergi.

18. Cemalin Görmeye Eylandım

Kaldım⁸³

Kırk günlük yoldan da dayandım geldim

Cemalin görmeye eylandım kaldım

Vebalin⁸⁴ boynum işte ben öldüm

Söyle fiyatını kız kömür gözlüm⁸⁵

Ne bilir ahmaklar güzel sevmeyi

Sevip sevip yüzlerine bakmayı

Fırsat bulup o yanaktan öpmeyi

Söyle fiyatını kız kömür gözlüm

Gene boranlandı yüzü havanın

Şahin gezer yücesinde yuvanın

Tomurcuk memeli güzel sevenin

Yüreği yaralı kız kömür gözlüm

Deli Boran diyeceğin bu muydu

Her daim giyeceğin ak mı idi

Bir öpücük verdin bahşiş yok muydu

Bu ikrarıma da az kara gözlüm

19. Cem Yerine Öyle Ölü Gelmeli⁸⁶

Dedeler ölmeden evvel ölmeli

Cem yerine öyle ölü gelmeli

Herkes evvel kendi özün bilmeli

Alevi yolunu yıkan dede var

Dedeyim diyerek evinden çıkıp

Kötü kem göz ile harama bakıp

Fakir fukaranın ocağın yıkıp

Mazlumun canını yakan dede var

Bazı dedeler de korkmuyor Hak'tan

Para tamahına⁸⁷ alışmış çoktan

Balık baştan kokar dede kuşaktan

Böyle uçkurundan kokan dede var

Doğru söylediğin söz Deli Boran

Menakıb evliya bu yolu kuran

Muhip⁸⁸ bacılardır karşında duran

Dünyaya boş gözle bakan dede var

83 Güzelleme, 11 Hecelik, KK2, KK3, KK7.

84 Günah.

85 Eskiden başlık parası vardı, burada da bahsedilen fiyat başlık parasıdır.

86 Nasihatname, 11 Hecelik, KK1, KK3, KK9.

87 Tamah etmek: Açgözlü davranmak", haddinden fazla istemek.

88 Sevgi besleyen, dost.

20. Cihanı Var Eden Sana Sığındım⁸⁹

Muhammed Ali'dir cümlenin başı

Cihanı var eden sana sığındım

Hasan Hüseyin'e çekelim yası

Zeynel'i var eden sana sığınırım

İmam Bakır'ın sırrına erelim

İmam Cafer⁹⁰ pir gözüyle görelim

Musa el-Kâzım⁹¹'a yüzler sürelim

Rıza'yı nur eden sana sığınırım

Deli Boran İmam Taki'yi sevdim

Ali'yül Naki'dir hayalim derdim

Hasan Ali Asker'i dilimde verdim

Mehdi'yi sır eden sana sığınırım

21. Çekildim Yanına Car Diye Geldim⁹²

Bu gün Hak vezirin vekili sensin

Çekildim yanına car⁹³ diye geldim

Ya merhamet eyle ya lutfet öldür

Aşıkım muradım ver diye geldim

Çekilsin askerinin açılınsın bahtın

Bir yıl demeden Erguvan tahtın

Nice kulları da odlara yaktın

Sende bir keramet var diye geldim

Gelin seyredelim bahara yaza

Ötüşen ördeğe çağrısan kaza

Kalk gidelim mizan kurun Sivas'a

Kendirim boynumda dar diye geldim

Gözümünden akıttım kan ile yaşı

Varıp yüz sürdüğüm sallının taşı

Gönlünüz olursa görün bu işi

Leyla'yı Boran'a ver diye geldim

89 Duvaz-ı İmam, 11 Hecelik, KK3, KK5, KK7.

90 Cafer'i.

91 Musa el-Kâzım ibn İmâm Câ'fer es-Sâdık, 12 İmam'dan yedincisidir.

92 Nasihatneme: Bu şiir bir gelecek okuma olarak da değerlendirilir. 11 Hecelik, KK1, KK2, KK3.

93 Çağrı, tellal ile duyurma; ilan. Tehlike durumu, imdat, yardım.

22. Çok Şükür Dest İle Deman Bizimdir⁹⁴

Hak Muhammed Ali Haydar-ı kerrar
Çok şükür dest ile deman bizimdir
On sekiz bin alem bir ulu cabbar
İlla bu kaşları keman bizimdir

Aman medet mürvet yaradan gani
Ser kurban yoluna koymuşum canı
Halil-ullah İsmail'in burhanı
Arafat'a inen kurban bizimdir

Ahsen-i takvimde yazımız yazar
Gönül seyahatte cihanı gezer
Beni Mecnun etti bir hüsn ü güzel
Ona medet Mürvet aman bizimdir

Arzum kaldı erenlerin merdinde
Şehitlerin şühedanın derdinde
Ali imran dört kitabın dördünde
Dest-i giğri sahip zaman bizimdir

Gönül arzuluyor didar-ı zarı
Kerbela bekçisi gül yüzlü yarı
Nuru necef imam Ali'den beri
Hakk'a doğru giden kervan bizimdir

Deli Boran derman ister Ali'den
Hasan Dedem Hacı Bektaş Veli'den
Dermanımız Haydar kalû beladan
Sürelim bu demi devran bizimdir

94 Nefes, 11 Hecelik, KK3, KK5, KK7.

23. Daima Bu Dünya Başa Dar Olmaz⁹⁵

Gam yiyip ağlama divane gönlüm
Daima bu dünya başa dar olmaz
Hakkın kelamını bırakma dilden
Haktan özge bir adama yar olmaz

Tavlada bağlıdır yiğidin atı
Aslı pak olanın söylenir zatı
Altına batsa da eyi olmaz kötü
Aslı ham demirden cevahir olmaz

Atı olan ata biner atlanır
Er yiğitler her cefaya katlanır
Yiğit gölgesinde yiğit saklanır
Kötünün gönlünde misafir olmaz

Deli Boran bilin cümleden gani⁹⁶
Hem yaratır alır Allah bu canı
Sen kendini yokla nefsini tanı
Boğaz kırk boğumdur dilde sır olmaz

95 Nasihatname-nefes, 11 Hecelik, KK2, KK7.

96 Allah adlarındandır. Zengin, varlıklı, bol, doyun.

24. Dört Kitabın Dördü Haktır Bilirim⁹⁷

Şeriat ilminden haber sorarsan
Dört kitabın dördü haktır bilirim
İncil Tevrat Zebur yerini buldu
Kur'ân Muhammed'e indi bilirim

Bir günün farzını on yedi bildim
Yirmi sünnetinde beş farzın kıldım
Orda Cebrail'i imam edindim
Beytullah şerifte kıldım bilirim

Altı bin iki yüz farzını kıldım
Yedi bin iki yüz sünnetin derdim
Bin doksan vitir vacibini gördüm
Altı yüz teravih kıldım bilirim

Seni sofu nida⁹⁸ edersin bize
Bir yılın hesabın veririm size
Çok öğrettim senin gibi haksıza
Hocamdan dersimi aldım bilirim

Deli Boran sırdan söyler kelamı
Hızır'a erişti batın ilhamı
Altı bin altı yüz altmış altını⁹⁹
Allah birdir birliğini biliriz

25. Dünya Zindan İmiş Bilmedim Felek¹⁰⁰

Beni hasret ile gama düşürdün
Dünya zindan imiş bilmedim felek
Yaktın ciğerimi püryan eyledin
Bir kez baştan başa gülmedim felek

Beni ağlatıp da şad olup güldün
Çile çektirecek beni mi buldun
Kahrın kime şu cihana sen saldın
Ben kendi başıma gelmedim felek

Ben senin yoluna serimi sattım
İsmi vird¹⁰¹ edip tellallık ettim
Sen kötülük ettikçe iyilik ettim
Hatırı hürmeti bilmedin felek

Can azizdir ama ser baştan geçer
Er odur ki zehri bal diye içer
Gönül havalandı yüksekten uçar
İndirip engine salmadın felek

Vurdun gam yükünü Boran Deli'ye
Gönül kuşum bağladılar çalıya
Bi'âd verdim Hak Muhammed Ali'ye
Haktan gayrısının olmadım felek

97 Nefes, 11 Hecelik, KK3.

98 Seslenmek.

99 "Altıbin altıyüz altmış altının selamı" olarak söylenmektedir, hece ölçüsüne göre böyle yazılı hale getirilmiştir.

100 Medetneme-şikayet, 11 hece, KK2, KK7.

101 Her gün belli miktar yapılan zikre denir.

26. Ela Gözlü Şol Kaşları Karalı¹⁰²

Selman'ın içinde bir tıfıl¹⁰³ gördüm

Ela gözlü şol¹⁰⁴ kaşları karalı

Kimisi şer gerdan kimisi sefil

Gerçek aşık şu alemde yaralı

Aleme seyyahım¹⁰⁵ halkı fukara¹⁰⁶

Bent¹⁰⁷ bağlamaz coşup gider akara

Şaha ikrar olan ehl-i fukara

Ol matem ayında yaşlı karalı

Muhabbet hakikat pınar gibidir

Yüzdüğümüz derya mıdır su mudur

Dersiniz ki dünki gelen bu mudur

Sorun aslın Deli Boran nereli

27. Elvan Çelebi'ye Varır Müşkile¹⁰⁸

Kandil baba çıkmış kendi köşküne

Elvan Çelebi'ye varır müşkile

İmam Hasan Hüseyin aşkına

Bağışla günahım mürvet ya Ali

Kutluk Baba Sultan Yancak'ta¹⁰⁹ yatar

Zeynel Abidin'den dem alır satar

İhsan et kuluna bir himmet yeter

Bağışla günahım mürvet ya Ali

Hadır Dede Sultan gün gibi şakır

Eşiğine yüzümü sürdüm çok şükür

Nesli Ali evladı Muhammed Bakır

Bağışla günahım mürvet ya Ali

Kum Baba Sultan 'a süreyim yüzüm

Destim ve damenim aşk-u niyazım

Koyun Baba Sultan Musa'yı Kazım

Bağışla günahım mürvet ya Ali

İbik¹¹⁰ Eren'lere dest-ü damanım

Haydar-ı kerrar'dır dinim imanım

Askeri'yle Mehdi tendeki canım

Bağışla günahım mürvet ya Ali

Kızıl Deli Sultan severim candan

Ayırma kulunu dinden imandan

Her dem her saatte umarım senden

Bağışla günahım mürvet ya Ali

Hüseyin Gazi'nin doğrudur yolu

Günahkar Deli Boran kapının kulu

Alemin umudu Pir Bektaş Veli

Bağışla günahım mürvet ya Ali

108 Nefes, 11 Hecelik, KK5, KK7.

109 Yancak: Çorum ilinin Boğazkale ilçesine bağlı bir köydür.

110 Çorum ilinin İskilip ilçesine bağlı bir köydür.

102 Nefes- Güzelleme, 11 Hecelik, KK3.

103 Küçük çocuk, zayıf, ufak, tefek.

104 "o" İşaret sıfatı.

105 Gezgin.

106 Fakir.

107 Akarsu önüne yapılan set.

28. Esrarı Fârşetme Aman Bir Yerde¹¹¹

Dediğine yüz bin pişman olursun
Esrarı¹¹² fârşetme¹¹³ aman bir yerde
Vücudun sırrına sultan olursun
Eyüp gibi sabredersen her derde

Bunda her isteyen muradın almaz
Kişinin ettiği yanına kalmaz
Zalimin zulmüne Hak razı olmaz
Namert olan nemrut olur bir yerde

İste istediğin bar-i Hüdâ'dan
Bekle ki tekkeyi geçme rızadan
İnne arşı kürsü geçer semadan
Her feryadın kabul eder bir yerde

Deli Boran der ki gamda kalırsın
Katı fiiline gümrah¹¹⁴ olursun
Havalanır ne övünür durursun
Yerin altı yurdun olur bir yerde

29. Eşidip Her Söze Aldırmamalı¹¹⁵

Ahkamı ömründe lezzet arayan
Eşidip¹¹⁶ her söze aldırmamalı
Mürşid-i kamilden haber arayan
Zemmedip¹¹⁷ kimseyi kandırmamalı

Er olanlar er merkezin bilmeli
Adem olan kusurunu görmeli
Olduğu mecliste sözün bilmeli
Cevheri ham taşa çaldırmamalı

Deli Boran sonu viran dediler
Figan şu alemde boran dediler
Her varlığın sonu viran dediler
Aradan perdeyi kaldırmamalı

111 Nasihatname, 11 Hecelik, KK3.

112 Esrar: gizli, saklı, sırlı, bilinmeyen.

113 Faş etmek: gizli olanı açığa vurmak, duyurmak, ortaya dökmek.

114 Gümrah: Aşırı derecede büyümüş olan (bitki), deli dolu akan (su), iri (adam).

115 Nasihatname, 11 Hecelik, KK3, KK4.

116 İşidip, yöresel kullanım, duyup.

117 Arapça "zemm" kökünden gelir, Türkçe yermek, kınamak, kötülemek, çekiştirmek.

30. Evvel Bahar Yaz Ayları Gelende¹¹⁸

Evvel bahar yaz ayları gelende
Akar boz bulanık seli Tuna'nın
Bülbüller ötüşür bahçelerinde
Gülü burcu burcu kokar Tuna'nın

İlkbaharda dalgalanıp coşmuşum
Analar ağlatıp kanlar saçmışım
Ataman dağından yollar açmışım
Yolu serhatlere uğrar Tuna'nın

Kimse bilmez nerde Tuna'nın başı
Eksik olmaz yalısının dögüşü
Akıttı gözünden kan ile yaşı
Gölleri leşilen doldu Tuna'nın

Tuna derler yerde sürünür yüzü
Arzulanıp gider Karadenizi
Cemreler düşünce çözüdür buzu
Denizle cengi var deli Tuna'nın

Deli Boran bunu böyle dedi mi
Bu su böyle akar mıydı kadimi
Taşına koymuşum garip başımı
Yolu serhatlere uğrar Tuna'nın

118 Güzelleme, 11 hecelik, KK2, KK8, KK9.

31. Ezeldendir Ezeldendir Ezelden¹¹⁹

Teberra¹²⁰ ey yezid sana teberra
Ezeldendir ezeldendir ezelden
Tevella¹²¹ mümine, temenna¹²² Hakk'a
Ezeldendir ezeldendir ezelden

Yürü lanet olsun soyu havariç¹²³
Yüz bin namaz kıl ve ister tut oruç
Sordum gönlün aslın hariç sen hariç
Ezeldendir ezeldendir ezelden

Kazan yuvarlanıp kapağın bulmak
Müstehak¹²⁴ Yezide hem buğuz kılmak¹²⁵
Mü'min şehit Yezit imansız ölmek
Ezeldendir ezeldendir ezelden

Eğer isterisen Hakk'a ermeyi
Var bir Hak ehlinden öğren örneği
Müminler kalbinde Hak çekirdeği
Ezeldendir ezeldendir ezelden

119 Nefes, 11 Hecelik, KK2, KK3.

120 Hz. Ali ve Ehl-i Beyt düşmanlarına düşman olmak onlardan yüz çevirmek ve onlardan uzaklaşmak demektir.

121 Hz. Ali'yi ve Ehl-i Beyti sevmek, onları sevenleri sevmek ve dost edinmek anlamlarını içermektedir.

122 Öne doğru eğildikten sonra doğrulurken eli başa götürerek verilen selam.

123 Hz. Ali'ye ve soyuna karşı gelenler, hariciler.

124 Hak etmiş, layık.

125 Buğz etmek: Kötülüğü işleyenlere düşmanca davranmak ve kalben o insandan nefret etmek anlamına gelebildiği için genellikle düşmanca davranmak.

Muhammed'den ayırırsan Ali'yi
Naçarlıktan¹²⁶ kılarırsınız beliyi
Hüseynîler sever şahı veliyi
Ezeldendir ezeldendir ezelden

Avu¹²⁷ kattınız Hasan'ın payına
Çok cefa kıldınız Şah Hüseyn'e
Lanet olsun o Sufyan'ın soyuna
Ezeldendir ezeldendir ezelden

O imam Zeynel'in evidir zindan
İmam Bakırdır ilmidir umman
Cafer-i Sadık'ın elinde erkan
Ezeldendir ezeldendir ezelden

İmam Ali Rıza neslin banisi
İmam Kazım aşk ehlinin hamisi
Tağı, Nağı, Askeri'nin suresi
Ezeldendir ezeldendir ezelden

Deli Boran ikrarım var Ali'ye
Gerçek sözü Mehti ile dirile
Hakkın emri sır içinde biline
Ezeldendir ezeldendir ezelden

32. Gökte Doğan Yıldız İle Ay İse¹²⁸

Gökte doğan yıldız ile ay ise
Sorarlar aslını eğer soy ise
Âşık da bahşişçiğin bu ise
Vallahi billahi az kara gözlüm

Mail oldum yüzün ile ağzına
Kara hattat sürme çekmiş gözüne
Taramış zülfünü dökmüş yüzüne
Tara zülfünü de düz kara gözlüm

Selâm ver de selâmını alayım
El kavşurup divanına durayım
Ben kapında kulun kölen olayım
Hep sana ettiğim naz kara gözlüm

Hesap ettim on yedidir yaşını
Akıtayım gözlerimin yaşını
Koy dizimin üstüne de başını
Bir bir düğmelerin çöz kara gözlüm

126 Çaresi olmayan, çaresiz, düşkün, zavallı.

127 Zehir.

128 Güzelleme, KK2, KK5, KK9.

33. Gözetip De Gel Mühhibban Diyerek¹²⁹

Medet mürvet¹³⁰ şu yaremi saransın

Gözetip de gel muhhibban¹³¹ diyerek

Kimi cevahirden almış sırasın

Çekip gider göçtü kervan diyerek

Cümbüş verir sevgilinin curası

Sarılmadı şu gönlümün yarası

Sübhaneye kaşlarının arası

Cemalinde ümmü'l-Kur'ân¹³² diyerek

Aşk ile gönlümüz kürede pişti

Arif olan âb-ı kevserden içti

Hüseyn-i Kerbela al kana düştü

Canım Hak yoluna kurban diyerek

Hak yolunda olup hep özü sağlar

Bir gün olur gelir o adil beyler

Deli Boran daim hak için söyler

Sen yetiş ey şahı merdan diyerek

34. Gülsün Yarenlerim Ürüsan Olsun¹³³

Terk-i diyar edip gidiyom gayrı

Gülsün yarenlerim ürüsan¹³⁴ olsun

Bir sitem süreyim özüme bari

Bu yâre sinemde bir nişan olsun

Hak nasip ederse yolun sağına

Mînet etmem ağasına beyine,

Uğramayım her cahilin bağına

Girsin yad elleri gülüşan¹³⁵ olsun

Deli Boran kisbim¹³⁶ oldu kar bize

Ben bülbülüm mesken oldu zar bize

Dede Garkın¹³⁷ olur ise yar bize

Varsın cümle cihan hep düşman olsun

129 Nefes, 11 Hecelik, KK6.

130 Yardım isteyene çare olansın.

131 Dostlar. Muhabbet edenler. Sevilenler. Sevgi besleyenler. Bir kimsenin taraflıları.

132 Kur'an'ın anası demektir. Fatıha suresi için kullanılır.

133 Nefes, 11 Hecelik, KK2, KK5, KK7.

134 Ruşen, aydınlık.

135 Güllerin en güzeli.

136 Kazanç.

137 12. ve 13. yüzyıl Anadolu'sunda bir Türkmen eren. Hem bir boy lideri hem ocak lideri, Anadolu'nun Aleviliğinde Hacı Bektaş Veli'den de önce hizmet etmiş olan mürşit şahsiyet.

**35. Hak Muhammed Ali Nura
Bağlandı¹³⁸**

Hayır himmet edin ey erler pirlər

Hak Muhammed Ali nura bağlandı

Mute kalbe ente mute¹³⁹ erenler

Lah mike lahmi¹⁴⁰ pire bağlandı

Vema ersenleke buyurdu Süphan

İlla rahmetenlil alemin eyledi ihsan¹⁴¹

Yüz on dört sure ayetle Kur'ân

Fatiha bismillah bir'e bağlandı

İnnellezine yubayunike ayeti¹⁴²

Ye'dullahe¹⁴³ fehmeyle onun isbatı

Muhammed Ali'ye kıldık bi'âtı

Şeytandır kılmayan nara bağlandı

Velakat keremna Adem'e¹⁴⁴ indi

Hak beni Adem'de gizli sır oldu

Fi nokta'yıl-babda¹⁴⁵ hidayet indi

Onu fehm eyleyen ere bağlandı

Elif lam mim¹⁴⁶ zallikel kitap¹⁴⁷

Lareybe fiyhi eyledi hitap¹⁴⁸

Yazıldı haktan geldi dört kitap

Küllemen aleyhe fane¹⁴⁹ bağlandı

Mümin olanlar mürşide erdi

Elest-i bezminde¹⁵⁰ ikrarı verdi

Küllü müminin affın buyurdu

Dört kapı kırk makam yola bağlandı

138 Duvaz-ı İmam, 11 Hecelik, KK3, KK4.

139 Ölmeden önce ölünüz ayetine işaret var.

140 Hz. Muhammed'in Hz. Ali için söylediği "Eti etimden, teni tenimden, ruhu ruhumdandır" hadisine işaret var.

141 Enbiyâ suresi, 107. ayet "Ve mâ erselnâke illâ rahmetenlilâlemîn" Seni Biz, sadece âlemlere rahmet olarak gönderdik. ayetine işaret var.

142 Fetih suresi 10. ayete işaret edilmiştir; Muhakkak ki onlar, sana tâbî oldukları zaman Allah'a tâbî olurlar. Onların ellerinin üzerinde Allah'ın etkisi vardır (mealen).

143 Yukarıdaki ayetin devamı Allah'ın eli onların elinin üzerindedir anlamını fark et deniyor.

144 İsra suresi 70. ayet; "Biz Adem oğullarını şerefli kıldık" ayetine işaret eder.

145 Hz. Ali'nin sırların aşikar olduğu nokta benim ifadesine işaret eder.

146 Elif lam mim suresi.

147 Alevi sırrıdır, kuranda 255 defa geçen kuranı tarif eden ifadedir.

148 Kendisinden şüphe edilmeyen hitaba işaret edilmiştir. önemli bir Alevi sırrıdır.

149 Rahman suresi 26 ayete işaret vardır; yeryüzünde bulunan her şey fanidir anlamındadır.

150 Ruhların yaratıldığı ve Tanrının ruhlardan kendi Rabliğinin bilineceğine dair sözün alındığı meclis.

36. Hakiki Turaba Yol Olmak İster¹⁵¹

İblisin atına binip seğirten

Hakiki turaba yol olmak ister

Kendi fetvasıyla kendin yanılтан

Muhabbet arkına sel olmak ister

Hakikatte defteriniz karalı

Dönük hardan¹⁵² geldi aslı karalı

Dört kapıdan kırk makamdan ileri

Üstaz meydanında dil olmak ister

Dönük ah eylemez didara¹⁵³ dara

Deminde desti yok taş atar ere

Hep ikrar düşkünü yüzleri kara

Hakk'ın irfanına hal olmak ister

İnsan kısım kısım, yer damar damar

Pirinden dönen kimden şefât umar

Kemal kişi yoktur ol dönük himar¹⁵⁴

Bülbülün misali gül olmak ister

Deli Boran malın müşteriye sat

Bab-ı ihsanından olur inayet

Pirinden üstazdan dönene lanet

Hacı Bektaş'a kul olmak ister

151 Nefes, 11 Hecelik, KK2, KK3.

152 Diken.

153 Yüz, çehre.

154 Bakışlarını sakınmayan.

37. Hem Kul Hüvellâhü Ehad

Okunur¹⁵⁵

Şahadet şanında bu emr-i ferman

Hem Kul hüvellâhü ehad okunur

Min nuri vahiddir inne fetahna¹⁵⁶

Hakkında sure-yi ayet okunur

Curasın nuş ettim elhamdülillah¹⁵⁷

Hiç şüphem kalmadı hem vallah billah

Vedduha kaşların tebarek Allah

Bir isminde çün velayet okunur

Ve şems-i cemalin¹⁵⁸ körlere pünhan

Ey emire'l-mümin ebu güfran

Natık-ı kur'ansın ey şahı merdan

Saki kevser ab-ı hayat okunur

Gözlerim kan ağlar giryan içinde

Vasfınız edilir irfan içinde

İncil Zebur Tevrat Kur'ân içinde

Feyzinizden bir inayet okunur

Deli Boran der sır vermek ayıptır

Yedi huruf üç nokta settaru'l-uyub¹⁵⁹

Çilesine mazhar olandır Yakup

Af olur günahlar berat¹⁶⁰ okunur

155 Nefes, 11 Hecelik, KK3, KK7.

156 Fetih suresine işaret vardır. Birliğin nuru ile fetih olur gibi bir manası var.

157 Allaha hamdolsun ki içkisinden içtim, onun ölüm-süzlük suyundan içtim.

158 Yüzünün güneşi, yüzünün nuru.

159 Ayıpları, kusurları örten. Kusurları göstermeyen, günahları bağışlayan Allah.

160 Kurtulmak, bırakılmak.

38. İmam Hüseyin'in Kanı Nicoldu¹⁶¹

Bire¹⁶² yezit size kalmaz ahımız

İmam Hüseyin'in kanı nicoldu

Ak ellerin bileklerden kestiniz

İmam Hüseyin'in kanı nicoldu

Damarlar çatladı kanlar çağladı

Arş yüzünde cümle melek ağladı

Kırk gün yas çekildi kara bağlandı

İmam Hüseyin'in kanı nicoldu

Her kim okumadı benim canıma

Onlar girdi imamların kanına

Yüzü kara varsın Hak divanına

İmam Hüseyin'in kanı nicoldu

Geyikler meledi erler sağmadı

Kırk gün rahmet yağmurları yağmadı

O zaman ay ile güneş doğmadı

İmam Hüseyin'in kanı nicoldu

Edepsiz idiler horon teptiler

Kellesini top ettiler attılar

Gör ki Ali evladına n'ettiler

İmam Hüseyin'in kanı nicoldu

Deli Boran coştı böyle söyledi

Mihmanları koyun gibi dinledi

İslam olan lanet diye inledi

İmam Hüseyin'in kanı nicoldu

161 Duvaz-ı İmam, KK3, KK7.

162 Bre: Hitap, seslenme.

39. İrakipten Gelen Dem mi Sayılır¹⁶³

Dostun aşk badesi mest etti beni

İrakipten gelen dem mi sayılır

Alim bir söylerse bin yare sarar

Cahil bin söylerse Hak mı sayılır

Elif Allah ismi okunur böyle

Be'nin¹⁶⁴ altındaki noktadan söyle¹⁶⁵

Şe¹⁶⁶ ile özüne sen sitem eyle

Se¹⁶⁷ sakın olmadan cim¹⁶⁸ mi sayılır

Veysel Karan¹⁶⁹ gibi deve güdünce

Azmeyleyip doğru raha¹⁷⁰ girince

Üstaz¹⁷¹ elin verip yol gösterince

Güzel Şahtan gelen gam mı sayılır

Rahimdir gözetir her şeyin başı

Mert olan meydanda kestirir başı

İlim ile amel etmeyen kişi

Söylese sohbeti tam mı sayılır

Deli Boran kendine cefa eder

Mürşid talibin sinin¹⁷² saf eder

Büyük olan her günahı affeder

Kusur günah gören er mi sayılır

163 Nefes, 11 Hecelik, KK3.

164 Arapça'nın ikinci harfi.

165 Hz. Ali Be altındaki nokta olduğunu söylemiştir.

166 Arapça "şın" harfi, hurufilik içinde anlamı olan sırlı ifadelerdir. Muhabbetlerde çözülür. sin se gibi harfler de aynı anlayış içinde işaret ettikleri anlamlar doğrultusunda analiz edilir.

167 Arapça "sin" harfi.

168 Arapça "c" harfi.

169 Veysel Karani.

170 Yol.

171 (Üstad) İlim veya san'atta üstün olan kimse. Usta, san'atkar. Muallim, profesör. Bilgide veya san'atta veya amelde maharetli zat.

172 Günahın, yanlışın, eksiğin.

40. İsmi Cismi Güzel Feyzullahım Var¹⁷³

Elest-i bezminden eyvallahım var¹⁷⁴
İsmi cismi güzel Feyzullah'ım var
Evim barkım benim bir Allah'ım var
Has durunu des duruna çarparım

Gece gündüz efkarım var zarım var
Sivas'ta dikilmiş örnek darım var
Evim barkım benim bir Allah'ım var
Çavuş senin has duruna çarparım

Aç susuz çok uzak yoldan gelmişim
Zaten çok üzülmüş yazık olmuşum
Sürgün olan o pirimi bulmuşum
Çavuş senin has duruna çarparım

Ben Deli Boran'ım Feyzullah'ım var
Evim barkım benim bir Allah'ım var
Amasya'da yatar Hamdullah'ım var
Çavuş senin has duruna çarparım

41. Kaldım Sahralarda Yetmez mi Haydar¹⁷⁵

Zahir batın gonca gülümsün benim
Kaldım sahralarda¹⁷⁶ yetmez mi Haydar
Aşk yoluna feda kıldım bu canı
Serden kasafeti atmalı Haydar

Kur'ân'da okunan Elham¹⁷⁷ da sensin
Mü'minin kalbinde iman da sensin
Sınık yareleri saran da sensin
Bu yareye merhem katmalı Haydar

Bir ihsan veçhile severim seni
Velayet mührünün ol kerem kâni
Ya öldür efendim ya güldür beni
Ya benim dediğim etmeli Haydar

El eta şanına yazıldı ayet
Lanazırsın Kul hüvellâhü ehad¹⁷⁸
Düşkünün elinden tut et merhamet
Bu yaraya merhem olmalı Haydar

Âb-ı revân¹⁷⁹ oldu çeşmim sildirsən
Her dem ağlıyorum bir dem güldürsən
Sen efendim ihsan edip güldürsən
Bu Deli Boran'a gitmeli Haydar

173 Nefes, 11 Hecelik, KK2, KK7.

174 Ruhların yaratıldığı meclisten Allah'a sözüm var.

175 Medetname, 11 Hecelik, KK3, KK4.

176 Çöl.

177 Fatıha suresi.

178 İhlas Suresinin ilk ayeti.

179 Akarsu.

**42. Kılavuzsuz Deryay Boylamak
Olmaz¹⁸⁰**

Eski gam yükünü taylamak¹⁸¹ olmaz
Kılavuzsuz deryay¹⁸² boylamak olmaz
Her başa geleni söylemek olmaz
Yine açtın sinem yarelerini

Gönül vaz mı geçer kaşı karadan
Tecellamız nasip eyle yaradan
Sürülecek kelp¹⁸³ rakipler aradan
Bilmez mi bunun sıralarını

Bu aşkın elinden sinem üzgündür
Ceset candan can cesetten bezgindir
Deli Boran Haydar ile bozgundur
Kim düşüp bulacak aralarını

43. Kullara Verme Bu Derdi¹⁸⁴

Kadir Allahım kadir
Kullara verme bu derdi
Ben çekerim ben bilirim
Düşmana verme bu derdi

Çeken bilir derdi çeken
Ne bilir geriden bakan
Cuş¹⁸⁵ edip de bendi yıkan
Sellere verme bu derdi

Deli gönül menekşeden
Dertler gelir dört köşeden
Yeller eser her meşeden
Dallara verme bu derdi

Deli Boran yakar yıkılır
Kül olup yere dökülür
Urum'dan Şam'a çekilir
Bellere verme bu derdi

180 Güzelleme, 11 Hecelik, KK8, KK9.

181 Hayvan yükünün bir tarafı.

182 Deryayı.

183 Eşek.

184 Medetname, 8 Hecelik, KK2, KK5, KK7.

185 Coşmak, kaynamak, taşmak, deprenmek.

44. Marifet Ehli Olan Dost Yazıldı¹⁸⁶

Alemi Kudretten Bir Güzel Sevdim

Marifet ehli olan dost yazıldı

Ademe halefim demedi mi Hak

Ferîştahlar¹⁸⁷ secde kıldı düzüldü

Bir pula sat bu cihanı, terk eyle

Çarkı dönder asiyabı¹⁸⁸ gark¹⁸⁹ eyle

Zamanenin hikmetini fark eyle

Kem¹⁹⁰ ve kesret¹⁹¹ bastı candan bezildi

Gönül bir kaşları karada kaldı

Derdim verdim işim çarede kaldı

Güzel izzet¹⁹² ikram arada kaldı

Büyük küçük birbirinden yozuldu¹⁹³

Asılsız olanlar arını¹⁹⁴ gözler

Kimi zarar kimi kârını gözler

Saki cehennem nârını gözler

Refiklik¹⁹⁵ şaşıldı yoldan azıldı¹⁹⁶

Komşudan komşuya varılmaz oldu

Evliyanın yolu sürülmez oldu

Bozuldu şu alem düzelmez oldu

Rah-i din¹⁹⁷ üç yıldır artık giz¹⁹⁸ oldu

Kamil mürşid olan buyruktan başlar

Herkes kemalin işleğini işler

Neyleyim mudara¹⁹⁹ erkanı²⁰⁰ taşlar

Muhkem²⁰¹ değil kuşağımız çözüldü

Nizamı²⁰² geçmeye yürük²⁰³ at gerek

Gerçek aşıklara coş fırkat²⁰⁴ gerek

Müşkül²⁰⁵ halletmeye kamil zat gerek

Tarikatın kapıları bozuldu

Deli Boran der ki Mehdi gelecek

Rakipleri bölük bölük bölecek

Ayne'l-yakin²⁰⁶ alametler olacak

Çok ıkrarlı ıkrarından üzüldü

186 Nefes, 11 Hecelik, KK5, KK7.

187 Farsça sıfat; En iyi, en üstün buradaki anlamı melekler.

188 Değirmen ve bostan kuyularındaki dönme dolap.

189 Batırmak, boğmak. Birine bir şeyi bol bol vermek.

190 Kötü, şer.

191 Ayrılık, Çok olma durumu, çokluk.

192 Büyüklük, yücelik, ululuk.

193 İsteğinden caymak, bir şeyden soğumak.

194 Ar: utanma, utanç duyma.

195 Arkadaş, dost.

196 Uzaklaşmak.

197 Dinin yolu, hak yolu dosdoğru yol.

198 Sır, bilinmez.

199 Kötü, işe yaramaz.

200 Yol, yöntem, adet, usûl.

201 Sağlam, sağlamlaştırılmış.

202 Düzen.

203 Çabuk ve hızlı yürüyen.

204 Ayrılış, ayrılık.

205 Zor, çetin, güç.

206 Aynü'l-yakin: Gözle görerek bilmek.

45. Muhabbet Mülkünü Hak Ettiniz mi?²⁰⁷

Sırada oturan sofı kardaşlar
Muhabbet mülkünü hak ettiniz mi
Hani nerde kaldı eski adetler
Eski adetiniz terk ettiniz mi

Şimdi muhabbetde demde misiniz
Aceb irfan²⁰⁸ ile demde misiniz
Yoksa kasavette gamda mısınız
Gönlünüzü Hakk'a berk²⁰⁹ ettiniz mi

Yoksa cevahiri verdin mi ele
Acep benliğı aldın mı ele
Sen gidebildin mi bu doğru yola
Bu yolun ötesin fark ettiniz mi

Muhabbet çilesi bize mi düştü
Cevrini çekenler nutka erişti
Yoksa aranızı muzı mu düştü²¹⁰
Siz Deli Boran'ı unuttunuz mu

46. Ne Bilir Gülün Kıymetin²¹¹

Göğre uçan hüma kuşu
Ne bilir gülün kıymetin
Kargayı kondurma dala
Ne bilir dalın kıymetin

Sağa sola laf atanlar
Gerçeğre hile katanlar
Sonra birliğre yetenler
Ne bilir insan kıymetin

Çift sürüp tohum ekmeyen
Meydana sofrı dökmeyen
Arıya hizmet etmeyen
Ne bilir balın kıymetin

Bunu diyen Deli Boran
Küçücükken yetim kalan
Bir görmeye deve veren
Ne bilir malın kıymetin

207 Nefes, 11 Hecelik, KK2, KK5.

208 Bilme, anlama, sezme.

209 Sağılamlaştırmak sıkılaştırmak.

210 Ara bozan kişı, nifak.

211 Güzelleme, 8 Hecelik, KK6, KK8, KK9.

47. Ne Güzel Yaratmış Seni Yaradan²¹²

Ela gözlerini sevdiğim dilber

Ne güzel yaratmış seni yaradan

Ezel Hak Muhammed Ali'dir aslın

Ne güzel yaratmış seni yaradan

Saçlarına hatmil Kur'ân yazılmış

Vücutuna birer ayet dizilmiş

Ervahın²¹³ kandilde nurdan süzölmüş

Ne güzel yaratmış seni yaradan

Kirpikler elif lam kaşların elham

Nurdan hak eylemiş yaradan Mevlam

İhsan et kapında olayım gülam²¹⁴

Ne güzel yaratmış seni yaradan

Deli Boran der ki ulu bildiğim

Gahi²¹⁵ Ali gahi veli bildiğim

Gökte arar iken yerde bulduğum

Ne güzel yaratmış seni yaradan

48. Neyine Güvenyon Yalan Dünyanın²¹⁶

Açılırsa kenzün²¹⁷ söyler Süphan'ım

Neyine güvenyon yalan dünyanın

Ahmak sofu boştur senin kovanın

Kendin büküp kıl satmaya borçlusun

Senin aslın Dımıka'yı zapt etti

Ehl-i beyt Ali evladın kast etti

Şehitler elinden hep susuz gitti

Şad yolunu beklemeye borçlusun

Sakalını yülüt²¹⁸ bıyığını kes

Aslın Urumda şimdi oldu Yezit

Neye güveniyon ey ibn-i pelit²¹⁹

Aşıklara taş atmaya borçlusun

Deli Boran ile açtın arayı

Ciğerime vurdun onmaz yarayı

Kerbela çölünde vermedin suyu

Kırba²²⁰ delen ok atmaya borçlusun

212 Güzelleme, 11 Hecelik, KK8, KK9, KK11.

213 Ruhlar, aslın varlığının gerçeği.

214 Köle.

215 Bazen, kimi zaman.

216 Nefes, 11 Hecelik, KK2, KK3.

217 Gizli hazine, sırrı.

218 Tıraş ettirmek.

219 Kalas gibi, ağaç evladı.

220 Eski zamanlarda sıkça kullanılan köseleden yapılan bir nevi su kabı.

49. Okumamış Harfi İmlayı Bilmez²²¹

Şurda bir güzele meyil düşürdüm

Okumamış harfi imlayı bilmez

Zira candan çeker aşkın yayını

Gelmemiş başına sevdayı bilmez

Bu gün gördüm nazlı yarin boyunu

Mah²²² yüzüne dökmüş amber²²³ suyunu

Çokça nuş eylemiş aşkın meyini

Yitirmiş aklını dünyayı bilmez

Rakibin elinden sinem pür²²⁴ yara

Beni Mecnun etti bir kaşı kara

İntizar eylesem yazıktır yare

Cahildir yahşi ve yaman bilmez

Vücudu pembedir vücudu simdir²²⁵

Severim yarimi Mevla kerimdir

Sor Deli Boran'a acep bu kimdir

Acayıp aşiktir secdeyi bilmez

221 Güzelleme, 11 Hecelik, KK6, KK8.

222 Ay.

223 Güzel koku.

224 Hep, tamamen.

225 Gümüş renkli.

50. Ol Şah İçin İbadettir Yolumuz²²⁶

Firdevs²²⁷ bahçesinde ben bir gül gördüm

Ol şah için ibadettir yolumuz

Seyit sadık ehl-i beyte yar idim

Ali imran okur bizim dilimiz

Hatt-ı istiva²²⁸ kaşların arası

Nasurin min Allah²²⁹ ismin suresi

İki cihanda da altının hası

Şahu vilayetten pektir²³⁰ belimiz bizim

Biz üstazdan nasibimiz alırız

Be altında bir noktayı biliriz

Kerbela yoluna kelle veririz

Zehir yiyip kan dökmektir kârımız

Didemiz kan ağlar sinemiz üryan²³¹

Hüseyin aşkına gözümüz giryan²³²

Malımız tercüman canımız kurban

Ehl-i beyt uğruna bütün varımız

Deli Boran teberra kıl adüye²³³

Dayanmaz bu sinem danuş Hüda'ya

Pek²³⁴ tut damenini²³⁵ yalvar Hüda'ya

Kara kalbe lanet etti pirimiz

226 Nefes, 11 Hecelik, KK8, KK9, KK11.

227 Cennet.

228 Dünyanın kuzey ve güney kutuplarına aynı uzaklıkta olduğu ve dünyayı iki müsavi parçaya böldüğü farzedilen daire çizgisi. Tasavvufta hayır ile şerrin ayrıldığı çizgi.

229 Minallah illallah: Allah'tan gelip Allah'a gitmek.

230 Çok, sağlam, güçlüdür.

231 Açık, aşikar, çıplak.

232 Ağlamak.

233 Deli Boran yabancı olana karşı dikkatli olmayı unutmama.

234 Sıkı, sağlam.

235 Etek, sahip olduğun, çevren.

51. Pervaz Edip Gökte Uçtum O

Zaman²³⁶

Rabbim kün²³⁷ deyince kevn-i mekanı²³⁸

Pervaz²³⁹ edip gökte uçtum o zaman

Makam basmaları geldi o zaman

Sarf edip kumaşı biçtim o zaman

Gâhi âh eyleyip yandım ağladım

Dertli sinem aşk oduna dağladım

Arş yüzünde bir menzile²⁴⁰ uğradım

Serden²⁴¹ baştan candan geçtim o zaman

Melekler Âdem'e secde kılınca

Feyz-i²⁴² Rahman'ın kerem²⁴³ sununca

Gerçek aşıklara destur²⁴⁴ olunca

Aşkın dolusunu²⁴⁵ içtim o zaman

Ben Ali'ye ikrar verdim ah ettim

Kudûret²⁴⁶ arkımı²⁴⁷ aldım bent ettim

La'l²⁴⁸ ü gevher²⁴⁹ mercan alıp dürr²⁵⁰ sattım

Hakikat²⁵¹ dükkanım açtım o zaman

Deli Boran vallah canana yardır

Aşuk maşukuna arz-ı didardır²⁵²

Sivas'ta verdiğim orda bir serdir

Böyle geldim dardan geçtim o zaman

236 Nefes, 11 Hecelik, KK5, KK9, KK11.

237 Rabbin ol emrini vermesi ve yaratılışın gerçekleşmesi.

238 Kainat, alem, dünya.

239 Uçuş.

240 Yolculukta dinlenmek amacıyla durulan yer, konak.

241 Baş.

242 Kalpten kalbe gelen, insana Allah'ın razı olduğu şeyleri yaptırın nur, kuvvet.

243 İkram, lütuf, cömertlik.

244 İzin, müsâde.

245 Bade.

246 Güç, iktidar.

247 Akarsu önlerine insan eli ile yapılmış, sulama ya da ulaşım amacı ile kullanılan su yollarıdır.

248 Kırmızı anlamına gelir. Yakut ve elmas gibi değerli madenler için kullanılır.

249 Elmas, cevher, mücevher.

250 İnci.

251 Gerçek.

252 Göze görünmek üzere ortaya çıkma anlamında kullanılır.

52. Rah-ı Sadık Olan Her Zaman

Hacı²⁵³

Mert olanlar haydan almaz mı pacı²⁵⁴

Rah-ı sadık²⁵⁵ olan her zaman hacı

Nice Süleymanlar yükledi göçü

Cümlemiz bir canda mihman diyerek

Sultan olan kulun nâ-hak²⁵⁶ ağlatmaz

Ciğerciğin aşk oduna dağlatmaz

Arifler özünü yâda bağlatmaz

İşte kılıç işte kalkan diyerek

Enel-hakta ölü ol, özü sağlar

Bir gün olur gelir o adil beyler

Deli Boran kadim hak için ağlar

Yetiş koca Haydar kerrar diyerek

253 Nefes, 11 Hecelik, KK4, KK5, KK7.

254 Nasip, kısmet.

255 Sadık yol.

256 Haksız, gereksiz.

53. Rızasız Lokmayı Yiyici Olma²⁵⁷

Şeyh Safi nasihat buyurdu bize

Rızasız lokmayı yiyici olma

Aman deyip vermeyip de herkese

Benim neme lazım deyici olma

Münafık kovulur suçu cezadır

İçini arıtmaz dışın düzedir

İhlası olanlar ikrar gözedir

Tuttuğun damenden kaçıcı olma

Nefsini bilenler alemde Ali

Nefse hakim olan velidir veli

Söyleyin aşıkaya iyi ahvali

Yanılıp nefsine uyucu olma

Nefsin ezazildir sonra şaşarsın

Kazma elin kuyusuna düşersin

Tevekkül ol her dağları aşarsın

Samimiyetsizsen sevicisi olma

Hayıra sebep ol aşığa karşı

Cahille bir olup anlatma arşı

İblis ile denk götürme yarışı

Şer işlere meydan verici olma

Deli Boran sadık ikrarın güzel

Varıp bir mürşide eriştin ezel

Sukut ol mecliste eyleme gazel

Unutup da kelam deyici olma

257 Nasihatname, 11 Hecelik, KK5, KK7.

54. Sorarlar Aslını Eğer Soy İse²⁵⁸

Gökte doğan yıldız ile ay ise
Sorarlar aslını eğer soy ise
Aşıklara bahşişin de bu ise
Vallahi billahi az kara gözlüm

Mail oldum yüzün ile ağzına
Kara hattat sürme çekmiş gözüne
Taramış zülfünü dökmüş yüzüne
Tara zülfünü düz kara gözlüm

Hesap ettim on yedidir yaşını
Akıtayım gözlerimin yaşını
Koy dizimin üzerine başını
Bir bir düğmeleri çöz kara gözlüm

Selam ver de selamını alayım
El kavuşturun divanında durayım
Deli Boran yare kurban olayım
Hep sana ettiğim naz kara gözlüm

55. Sor Muhammed Mustafa'nın Aşkına²⁵⁹

Sen efendim gariplerin derdini
Sor Muhammed Mustafa'nın aşkına
Medet mürvet düşkünlerin halini
Gör Muhammed Mustafa'nın aşkına

O yarinen uzak oldu aralar
Onulmadı şu sinemde yaralar
Gel efendim bu yaraya çareler
Sür Muhammed Mustafa'nın aşkına

Hatmeyledim cavidanın tamını
Nuş eyledim sevdiğimin demini
Ey efendim bu yaremin emini
Çal Muhammed Mustafa'nın aşkına

Seddarı Eyüb'le zikreyle dilden
Yalvarmaktan gayrı ne gelir elden
Cümlenin muradın Haydar-ı Sultan
Var Muhammed Mustafa'nın aşkına

Sen bilirsin Deli Boran halini
Sultan olan yâda atmaz kulunu
İhsan eyle cümlemizin ehlini
Al Muhammed Mustafa'nın aşkına

258 Güzelleme, 11 Hecelik, KK2, KK4, KK6.

259 Medetname, 11 Hecelik, KK2, KK5.

56. Söyleyim De Feryadını Duyalım²⁶⁰

Gelin bir acayip peynir yiyelim
Söyleyim de feryadını duyalım
Batmanını²⁶¹ yüz paraya sayalım
Kiremide benzer kiri peynirin

Sarısı var yeşili var moru var
Evlerinde terazisi nunu var
Yüzüne bakınca saltanatı var
Tartın ne geliyor kiri peynirin

Deli Boran bunu böyle söyledi
Keserinen tokmağınan dövmeli
Bunu alan keyfe niye sövmeli
Kiremide benzer kiri peynirin

57. Süt Karabit İle Derdim Yanıştım²⁶²

İncil ekber ile kandım garıştım
Süt karabit ile derdim yanıştım
Kutdisi meryemden bir dolu içtim
Cümle mahluk çağırır der asvas asvas²⁶³

On iki tarikin canımın canı
Yardımcısı Kilyos²⁶⁴ gönlümün sırrı
İsa-yı nurullah kalbimin nuru
Cümle mahluk çağırır der asvas asvas

Deli Boran asvas demek kârımız
İncil Tevrat Zebur Kur'ân sırrımız
Sizi met etmektir bizim kârımız
Cümle mahluk çağırır der asvas asvas

260 Güzelleme, KK5.

261 7,692 kilogram olan ağırlık ölçü birimi.

262 Nefes, 11 Hecelik, KK2, KK5.

263 Buradaki anlam Allah Allah gibi görünmektedir fakat gelenekte ifade asvas olarak kalmıştır. Şimdi anlamı bilinmeyen bir ifade olma ihtimalinden dolayı ifadeyi düzeltmedik.

264 Hz. İsa'nın 12 Havarisinden biri.

58. Şahan Gezer Sulağında Turnanın²⁶⁵

Gene bulandı da yüzü havanın
Şahan gezer sulağında turnanın
Top kara perçemli güzel sevenin
Can cefa götürmez hey kara gözlüm

Güzeli sevmesin ne bilir ahmak
Ona mı yaraşır cemale bakmak
Fırsatın düşürüp yanaktan öpmek
Can cefa götürmez hey kara gözlüm

Beni del'eyledi kaşınan gözler
Taramış zülfünü gerdana düzler
Kehribar²⁶⁶ dudak da balaban yüzler
Yüzünü yüzüme sür kara gözlüm

Der ki Deli Boran da aslın soyusa
Belin ince ise usul boyusa
Aşığa verdiği bahşiş buyusa
Vallahi billahi az kara gözlüm

265 Güzelleme, 11 Hecelik, KK8.

266 Süs eşyası yapımında kullanılan açık sarıdan kızılı kadar çeşitli renklerde, yarı saydam, kolay kırılabilen ve ağaç reçinesi fosili.

59. Şahinim Cümle Alem Elidir Billah²⁶⁷

Hidayette²⁶⁸ girdim bahçeye bağa
Şahnim²⁶⁹ cümle alem elidir billah
Çar²⁷⁰ köşe bekçisi Feyzullah ağa
Sultan Hak Muhammed Ali'dir billah

Yare yar olana olur mu tazir²⁷¹
Eksiklik bizdedir kuldadır kusur
Hıdır ağa vallah boz atlı Hızır
Evliyaya saki doludur billah

İlm-i cavidandan²⁷² okudum buyruk²⁷³
Terk eyle yurdunu olmasın ayrık²⁷⁴
Cafer efendinin elinde buyruk
Sürülüp de gelen yoludur billah

Arifler kumaşa sındıdır sındı²⁷⁵
Şahin hakikatin hem babı bendi
Mustafa ağa sahip zamanın kendi
Horasan'dan gelen velidir billah

267 Duvaz-İmam-Medetname, 11 Hecelik, KK9, KK11.

268 Hak yoluna, doğru yola klavuzlanma.

269 Şahinim.

270 Farsça "dört".

271 Kusur ve özür etme.

272 Fazlullah Hurufi'nin eseri, Gizli ilim, Alevi sır ilmi.

273 Emir, ferman.

274 Ayrı.

275 Makas.

Yeşil bent elinden içmişem dolu
Kaldır kasaveti²⁷⁶ istemem gamı²⁷⁷
Kulu Dede oğlu yaremin²⁷⁸ emi²⁷⁹
Urum diyarının²⁸⁰ gülüdür billah

Gene havalandı gönül kervanı
Pirim yazar katlimize fermanı
Hamza ağa her yaramın dermanı
Muhabbet arknın selidir billah

Dertli sinem püryan²⁸¹ oluyor gene
Ahmet ağa yakın ay ile güne
Tecelli²⁸² niyazım²⁸³ bir cümlesine
Deli Boran Hakk'ın kuludur

60. Şu Cihana Nasip Nice Kani Var

El hükmü ilahsın²⁸⁴ fazlı kainat
Şu cihana nasip nice kani var
Yokları var etti kendi nurundan
İsmi Murtaza'dır kendi dolu var

İstemem cenneti cemalin göster
İster Mansur eyle darında astrı
Gelse Seyit Battal ya Ebü'l-Müslim
Onların adüye²⁸⁵ nice kini var

Deli Boran demanım var destine
Canım kurban olsun Ali nesline
Gelse sahip zaman adü üstüne
Yıllar tamam oldu birkaç günü var

276 Gaflet, kaygı, üzüntü.

277 Dert, tasa.

278 Yara.

279 İlaç.

280 Rum diyarı: Anadolu.

281 Biryan:Tandırda susuz pişirilen kebab.

282 Belirme, görünme, ortaya çıkma.

283 Yakarma, dua.

284 Hüküm sahibi ilahsın.

285 Düşman.

61. Yağmadan mı Güzel Dedem Yağmadan²⁸⁶

Cem edip görgüye sorguya gidip
Yağmadan mı güzel dedem yağmadan
Taliplerin günahını af edip
Yağmadan mıgüzel dedem yağmadan

Gördüğün sorduğun erer refaha
Ölenlerin pek mi çokmuş günaha
Af edişte ortak oldun Allah'a
Yağmadan mıgüzel dedem yağmadan

Nasıl ettin Çorum ile Yozgat'ı
Düşkün kaldırmanın kaçtır fiyatı
Dardan inen cennet olur ahreti
Yağmadan mıgüzel dedem yağmadan

Deli Boran der ki kalma noksana
Ölenlerden bari elin çeksene
Fakir talip kan ağlıyor baksana
Yağmadan mıgüzel dedem yağmadan

62. Yar Dediğin Ehl-i Kemal Olmalı²⁸⁷

Sakın hoyratların²⁸⁸ vasfin eyleme
Yar dediğin ehl-i kemal olmalı
Aşıklarda cism-i zarı²⁸⁹ sevmezler
Hakk'a yarayacak amel olmalı

Her can ledün²⁹⁰ manasını bilemez
Bilmeyenler menziline eremez
Temelsiz duvara bina kuramaz
Çattığın binada temel olmalı

Lokmanın kadrini bilene yedir
Caht eyle kendine sen iyi dedir
Müminliğin şartı şurtu da budur
Arifse manadan alan olmalı

Bunca düşkünlere şah kılar imdat
Katarımız başı Ali Muhammed
Altı bin altı yüz altmış altı ayet
Arifin dilinde kalam olmalı

Deli Boran gibi nâra yanarsan
Kendin bilmez başkasına kanarsan
Bir gönülde bin muamma kurarsan
Arayıp cevabı bulan olmalı

287 Nefes, 11 Hecelik, KK4, KK6, KK8.

288 Bir davranış biçimidir, ilk evvela, incelikten yoksun, sevgiden uzak, hırçın veya kaba demektir.

289 Ağlayan kişi.

290 Ledün ilmi gizli sır ildir, manayı sembollerle anlatma ildir. anlamak için bu ilmi bilenden ders almak gerekir.

286 Taşlama, 11 Hecelik, KK2, KK5, Yola hizmet niyetiyle gösterip halkı yağmalayan yol büyüğü geçinencilere taşlamadır.

63. Yarelerin Bende İmam Hüseyin²⁹¹

Çıkıp çar köşeyi seyran eyleyen
Yarelerin bende İmam Hüseyin
Hak için kendini kurban eyleyen
Yarelerin bende İmam Hüseyin

Mü'minlere bade sunar elinde
Ölsem gerek arzum vardır yolunda
Şehit düştün Kerbela'nın çölünde
Yarelerin bende İmam Hüseyin

Halifeler gülbengini²⁹² çekiyor
Dost ateşi bu sinemi yakıyor
Daha kanın ılgıt ılgıt²⁹³ akıyor
Yarelerin bende İmam Hüseyin

Kalbimin aynası gönlümün yası
Her dem²⁹⁴ baş vuruyor gerçeğin sesi
El aman dergahtan ayırma bizi
Yarelerin bende İmam Hüseyin

Gerçek meydanında gizli sır olan
Daim mü'minlere dest-i gir²⁹⁵ olan
Sensiz bu dünyayı neylesin Boran
Yarelerin bende İmam Hüseyin

64. Yine Sen mi Geldin Gül Yüzü Benlim²⁹⁶

Püryan eylediler hakkın ellere
Yine sen mi geldin gül yüzü benlim
Seni bekçi derler yüce bellere
Dem gadem²⁹⁷ getirdin hırkası şallım

Er olanlar menziline ulaşır
Kan kanın görünce kaynar karışır
Seher vakti andelipler²⁹⁸ ötüşür
Sümbülü reyhanım yar gonca gönlüm

Deli Boran karşıdaki yavru baz
Bür tüyünün vasfın²⁹⁹ etsem gene az
Erenlerin cümlesinden serfinaz
Kesme selamını yar şirin dillim

291 Medetname, 11 Hecelik, KK5, KK6.

292 Alevi Bektaşî yolunda, genelde Cem ayinlerinin açılışı, kapanışı ve yürütülmesi sırasında ve Perşembe akşamları yapılan sohbet toplantılarında, yemeklerde vs. dedenin ya da Dedebabanın ant ezgili biçimde yaptığı dualara verilen isimdir.

293 Yavaş yavaş.

294 Zaman.

295 Dest-gir: Elden tutan, yardım eden.

296 Güzelleme, 11 Hecelik, KK2, KK3, KK7.

297 Kadem: ayak.

298 Bülbül.

299 Özellik.

65. Yüzüm Tabanına Sürmeye Geldim³⁰⁰

Seni arz³⁰¹ eyledim söktüm vatandan
Yüzüm tabanına sürmeye geldim
Her dem her saatte vasfın söylerim
Yüzüm tabanına sürmeye geldim

Beli dedim bir ikrara bağlandım
Mansur³⁰² oldum Hak darında ağlandım³⁰³
Kerbela'da şehit düştüm asıldım
Sırrı hikmetleri görmeye geldim

Kırlara kul oldum bağladım özüm
Muhammed sırdaşım arife yüzüm
Elest-i bezminden evvel bu sözüm
Boran bir hal hatır sormaya geldim

66. Yüzünde Evvelki Nurun Kalmamış

Arzulayıp seni görmeye geldim
Yüzünde evvelki nurun kalmamış
Evvel uğrun uğrun işmar³⁰⁴ ederdin
Şimdi söylemeye dilin kalmamış

Böyle olduğunu bilsem gelmezdim
Öğüt versen o öğütten almazdım
Bahçen mamur diye gelip girmezdim
Senin yol olmadık yerin kalmamış

Boran'ım der geldim ise giderim
Bağuban değilim bağı niderim
Varır bir fidana hizmet ederim
Dökülmüş yaprağın külün kalmamış

300 Nefes, 11 hecelik, KK3, KK6, KK8.

301 Dilek, istek.

302 Hallacı Mansur'un idamı.

303 Sallanmak.

304 İşaret.

67. Vefasız Dilbere Asla Yanmazam³⁰⁵

Muhanetin dolusuna sinmezem
Vefasız dilbere asla yanmazam
Hüseyinim Kerbelâ'dan dönmezem
Balım Sultan vasfın eder dilim var

Ehl-i kemal olan oturur posta
Canım kurban ere hak olan dosta
Karaçaylar³⁰⁶ gibi kurumaz asla
Uludağdan çağlar gelen selim var

Dellal³⁰⁷ idim ol vakitin behrinde³⁰⁸
Çok dem sürdürdüm meclisinde dehrinde³⁰⁹
Serim post eyledim Halep şehrinde
Bak da gör Bağdat elinde darım var

Dar-ı Mansur³¹⁰ olduk er dergahında
Sır var sır içinde sır dergahında
Okuduk senedi pir dergahında
O zamandan hırka ile şalım var

Deli Boran derde derman beyanım³¹¹
Ali evladına kurbandır canım
O sultanın kahri³¹² lütf³¹³ ü imanım
Hü dost derim Hacı Bektaş Veli'm var

305 Medetname (Hz. Hüseyin'e çağrı), 11 hecelik, KK8, KK11.

306 Çaykara: Trabzon'un çok yağış alan bir ilçesi.

307 İlan edici. Yüksek sesle bildiren.

308 O anında, zamanında.

309 Dünya.

310 Darağacında asılarak katledilen Hallac-ı Mansur'dan esinlenerek yaratılmıştır bu kavram. Cemaatin ve dedenin önünde meydan odasının orta yerine gelerek ayaklarını mühürlenmiş, kolları göğüste çapraz, baş öne eğik olarak beklemek biçiminde uygulanan bu Dar'a durmak, yol uğruna ölmeye, asılmaya hazır olmayı anlatır.

311 Açıklama.

312 Üzüntü, dert, sıkıntı.

313 İyilik.

SONUÇ

Deli Boran kendini hak yoluna adanmış bir erendir. Deyişlerinden güçlü bir aşık olduğu anlaşılan Deli Boran'ın hayatı zorluklarla geçmiştir. Şiirlerine de bu zorlukları yansıtmıştır. Bu zor hayatı içinde kendini çok iyi geliştirmiş ve hemen her konuda şiirler yazmıştır. Dini şiirlerinden anlaşılacağı üzere son derece sağlam bir din bilgisi vardır. Dinî şiirlerinde ağırlıklı konular İmam Ali, İmam Hüseyin ve diğer on imamdır.

Deli Boran, Gaziler ovacığın erenlerinden olması sebebiyle yörenin dini ve mistik havası kendisinde gözlenmektedir. Hayatı boyunca yöredeki erenlerle gönül dostluğu içinde olmuş, Sefil Ali, başta olmak üzere, muhabbetler kurup, cemler yapmışlardır. Çalışma sözlü kaynakların hafızalarına dayandığı için, doğru deyişi bulabilmek için var olanların dikkatli derlenmesi ve derlemede özen gösterilmesi gerekmiştir. Bunun yanında her ne kadar dikkat edilse de yörede dervişin çok olmasından dolayı, başka erenlerin deyişlerinden mısralar, karışmış olabileceğini de göz ardı etmemek gerekmektedir.

Erenler yatağı olan Gaziler ovacığın Alevisi inanç ve geleneğinde kalıp değiştirme, Tanrısal tecelli, ahlakta yüksek melekelerle donanma gibi özelliklerde Anadolu'da sayılı yerlerden biridir fakat günümüze kadar yöre üzerine yoğun ve akademik düzeyde çalışmalar yapılmamıştır. Yapılan çalışmalar özverili ve sözlü kaynak metinlerine kişisel müdahaleler yapan metinlerdir. Sözlü

kaynak kişilerin beklentilerine göre düzenlendiğinde, aktarılan bilginin sahiciliği sorununu ortaya çıkmaktadır. Bu anlamıyla çalışmamız özellikle deyişlerin her kelimesini orjinaline uygun bir biçimde vermeye çalışmıştır. Bu çalışmaların akademik düzeyde bazı eksikliklerin gidermesi ve Deli Boran'ı anlamaya dair bir çerçeve oluşturması temennilerimizle makalemizi burada sonlandırıyoruz.

KAYNAKÇA

- BOZKURT, Fuat. (1997). "Gül Baba ile Veli Baba". Toplumsal Tarih Dergisi, VIII-44, İstanbul.
- ÇİMEN, Halil (Boranî). (2005). Çorum'lu Efsane Ozan Deli Boran. Çorum,
- DOĞANAY, Eraslan. (2000). Anadolu'da yaşayan dergahlar: Sivas- Samsun- Amasya- Tokat-Çorum-Yozgat çevresi dergahları ve tekkeleri. İstanbul.
- IŞIK, Caner. (2007). "Alevi Bektaşî Geleneğinde Derviş". II. Uluslararası Türk Kültür Evreninde Alevilik ve Bektaşîlik Sempozyom Bildirileri. Ankara.
- IŞIK, Caner. (2012). "Halk İnançlarında Kalıp Değişirme, Ruh Göçü". ACTA TURCICA Çevrimiçi Tematik Türkoloji Dergisi, Online Thematic Journal of Turkic Studies, www.actaturcica.com, "Kültürümüzde Tebdil-i Kıyafet", Ed: Emine Gürsoy Naskali; Hilal Oytun Altun, Yıl IV, S. 2-1, s. 46-60.
- IŞIK, Caner. (2011). "Alevi Bektaşî Geleneğinde Muhabbet: Ruhsal Bir Bilgi Ortamı", Milli Folklor dergisi, Cilt 12, Yıl 23, Sayı 89, 147-159.
- IŞIK, Caner. (2015). "Gaziler Ovacığından Bir Eren; Kul Hüseyin". Alevilik Araştırmaları Dergisi / The Journal of Alevi Studies, Kış-Winter 2013 S. 6, s. 67-124.
- MENÇ, Hüseyin. (2000). Tarih İçinde Amasya. Ankara.
- ÖZ, Baki. (1997). Alevilikle İlgili Osmanlı Belgeleri. İstanbul.
- ÖZTOPRAK, Halil. (1990). Kur'an'da Hikmet Tarih'te Hakikat ve Kur'an'da Hikmet İncil'de Hakikat. İstanbul.
- SÜMER, Faruk. (1992). Oğuzlar -Türkmenler Tarihleri- Boy Teşkilatı-Destanları. İstanbul.
- UMAR, Bilge. (1998). Türkiye Halkının Ortaçağ Tarihi- Türkiye Türkleri Ulusunun Oluşması. İstanbul.
- YAMAN, Ali. (2006). Orta Asya'dan Anadolu'ya Yesevilik, Alevilik, Bektaşîlik. İstanbul.

KAYNAK KİŞİLER

- 1. Bayram ÇETİN:** Çorum-Karasar köyü, 1932, İlkokul mezunu. Yörede eski yazıyı okuyup yazabilen cem erkanlarında hocalık yapan aynı zamanda havas ilimleriyle de ilgilenen ilim sahibi bir şahsiyettir (KK1).
- 2. Cuma ZEYTÜNLÜ:** (Derviş Dertli Garip). Amasya-Gümüşhacıköy-Kırca köyü, 1929 doğumlu, ilkokul mezunu. Yörede kendi deyişleri de olan bir derviştir (KK2).
- 3. Halil ÇİMEN:** (Boranî), Çorum-Sarımbey Köyü, 1943, İlkokul Mezunu. Deli Boran'ın torunudur. Sarımbey köyünde doğmuş ve büyümüştür, yöre aşıklarıyla muhabbetlerde bulunmuştur. Deli Boran ve birçok zatın deyişlerini ezbere bilir (KK3).

- 4. Hasan BASKIN:** Çorum-Merkez-Harmanlık köyü, 1941 doğumlu, ilkokul mezunu. Yörede gezmediği yer kalmadı dense yeridir. Ezberinde birçok güzelleme bulunur (KK4).
- 5. Hasan ÖZABDAL:** (Halazlı Aşık Hasan, Kemanici Aşık Hasan). Amasya-Gümüşhacıköy-Doluca köyü, 1935 doğumlu, ilkokul mezunu (KK5).
- 6. Hüseyin KILIÇ:** Amasya-Merzifon-Balgöze (Ömert/Emert) köyü, 1944 doğumlu, ilkokul mezunu. Amasya'da doğup Çorum'da yaşamıştır. İki şehir civarındaki birçok aşıkla oturup kalkmış ve onların meclislerinde bulunmuştur. Çoğu deyişi ezbere bilir (KK6).
- 7. Hüseyin ZEYTÜNLÜ:** (Aşık Kara Hüseyin). Amasya-Gümüşhacıköy-Kırca köyü, 1936 doğumlu, ilkokul mezunu. Yörenin aşıklık geleneği içinde "usta malı alıp satan" ve birçok gerçeğe hizmeti olmuş kültür kıymetidir (KK7).
- 8. Kadim ONAR:** Çorum-Merkez-Karasar köyü, 1966 doğumlu, ilkokul mezunu. Derviş Edna ile aynı köylü ve anne tarafından akraba olup Derviş Edna ve birçok aşığın deyişini ezbere bilir (KK8).
- 9. Mehmet Al:** (Zobu'nun Memmet) Çorum-Merkez-Karasar köyü, 1956 doğumlu, ilkokul mezunu. Dedesi de bir derviş olup kendisinin de birçok deyişi vardır. Aşıklık geleneğine çok ilgilidir. Ezberinde birçok deyiş bulunur (KK9).
- 10. Muharrem ÇIRAK:** Çorum-Karasar köyü, 1952, İlkokul mezunu. Yörenin sözlü tarihini ve olaylarını bilen Biçare dervişin sevenlerinden olan gönül dostudur (KK10).
- 11. Sadık ONAR:** (Minik) Çorum-Merkez-Karasar köyü, 1956 doğumlu, ilkokul mezunu. Aşık deyişlerine çok meraklıdır. Yöredeki birçok dervişin deyişlerini ezbere bilir (KK11).

DEYİŞ DİZİNİ

1. Acep Şu Dağları Aşamamm'ola
2. Açmam Seni Şimden Kelli
3. Alevden Mi Dışın Senin
4. Aliyy'el-Murtaza Hocamız Bizim
5. Allah Cömert Ali Cömert Her Şey Var
6. Altı Kısrağın Kulunlu Taylı
7. Ara Yerde Engellerim Var Deyi
8. Arayım Derdimin Çarelerini
9. Baktım Mümbüç İllerine
10. Beli Dedim Dost Yoluna Serim Var
11. Ben Senin Cevrini Çekemem Gönül
12. Bir Daha Uymayım Sözüne Gönül
13. Bize Kuvvet Verdi Mevlam Yaradan
14. Bizi Kurtarmalı İmam Hüseyin
15. Bu Yolun Atası Ali Dediler
16. Bülbül Ağlar Bağban Ağlar Gül Ağlar
17. Bülbül Güle Gül Bülbüle Yar Değil
18. Cemalin Görmeye Eylendim Kaldım
19. Cem Yerine Öyle Ölü Gelmeli
20. Cihanı Var Eden Sana Sığınırım
21. Çekildim Yanına Car Diye Geldim
22. Çok Şükür Dest İle Deman Bizimdir
23. Daima Bu Dünya Başa Dar Olmaz
24. Dört Kitabın Dördü Haktır Bilirim
25. Dünya Zindan İmiş Bilmedim Felek
26. Ela Gözlü Şol Kaşları Karalı
27. Elvan Çelebi'ye Varır Müşkile
28. Esrarı Fâşetme Aman Bir Yerde
29. Eşidip Her Söze Aldırmamalı
30. Evvel Bahar Yaz Ayları Gelende
31. Ezeldendir Ezeldendir Ezelden
32. Gökte Doğan Yıldız İle Ay İse
33. Gözetip De Gel Mühhibban Diyerek
34. Gülsün Yarenlerim Ürüşan Olsun
35. Hak Muhammed Ali Nura Bağlandı

36. Hakiki Turaba Yol Olmak İster
37. Hem Kul Hüvellâhü Ehad Okunur
38. İmam Hüseyin'in Kanı Nicoldu
39. İrakipten Gelen Dem Mi Sayılır
40. İsmi Cismi Güzel Feyzullahım Var
41. Kaldım Sahralarda Yetmeli Haydar
42. Kılavuzsuz Deryay Boylamak Olmaz
43. Kullara Verme Bu Derdi
44. Marifet Ehli Olan Dost Yazıldı
45. Muhabbet Mükünü Hak Ettiniz Mi
46. Ne Bilir Gülün Kıymetin
47. Ne Güzel Yaratmış Seni Yaradan
48. Neyine Güvenyon Yalan Dünyanın
49. Okumamış Harfi İmlayı Bilmez
50. Ol Şah İçin İbadettir Yolumuz
51. Pervaz Edip Gökte Uçtum O Zaman
52. Rah-ı Sadık Olan Her Zaman Hacı
53. Rızasız Lokmayı Yiyici Olma
54. Sorarlar Aslını Eğer Soy İse
55. Sor Muhammed Mustafa'nın Aşkına
56. Söyleyim De Feryadını Duyalım
57. Süt Karabit İle Derdim Yanıştım
58. Şahan Gezer Sulağında Turnanın
59. Şahinim Cümle Alem Elidir Billah
60. Şu Cihana Nasip Nice Kani Var
61. Yağmadan Mı Güzel Dedem Yağmadan
62. Yar Dediğin Ehl-i Kemal Olmalı
63. Yarelerin Bende İmam Hüseyin
64. Yine Sen Mi Geldin Gül Yüzü Benlim
65. Yüzüm Tabanına Sürmeye Geldim
66. Yüzünde Evvelki Nurun Kalmamış
67. Vefasız Dilbere Asla Yanmazam

